

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Η.Α. ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή αρ. 19951/16)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

28 Φεβρουαρίου 2019

Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως. Δύναται να υποστεί βελτιώσεις διατύπωσης.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην υπόθεση Η.Α. και λοιποί κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), το οποίο συνεδρίασε και συγκροτήθηκε σε σώμα με την εξής σύνθεση:

Ksenija Turković, Πρόεδρος,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Krzysztof Wojtyzek,

Armen Harutyunyan,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, δικαστές,

και με τον κ. Abel Campos, Γραμματέα του τμήματος,

Αφού σκέφτηκε, σε μυστική διάσκεψη την 5^η Φεβρουαρίου 2019, εκδίδει την παρούσα απόφαση, την οποία έλαβε κατά την παραπάνω ημερομηνία

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Ως αφετηρία, για την υπόθεση αυτή, κατατέθηκε προσφυγή (αριθμός 19951/16), στρεφόμενη κατά της Ελλάδος, με την οποία εννέα υπήκοοι διαφόρων εθνικοτήτων (ο πίνακας των οποίων περιλαμβάνεται σε παράρτημα) προσέφυγαν στο Δικαστήριο την 13^η Απριλίου 2016 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης διαφύλαξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (« Η Σύμβαση»). Η αντιπρόεδρος του τμήματος αποδέχθηκε το αίτημα περί μη κοινοποίησης της ταυτότητάς τους το οποίον είχαν διατυπώσει οι προσφεύγοντες (άρθρο 47 §4 του κανονισμού).

2. Τους προσφεύγοντες εκπροσώπησε η Κυρία Ε.-Α. Κούτρα, δικηγόρος Αθηνών. Την ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσώπησαν οι αντιπρόσωποι του οργάνου της, Κύριος Κ. Γεωργιάδης, πάρεδρος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, και η Κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική πληρεξουσία στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Ο Υπάτος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες καθώς και το Κέντρο AIRE (Κέντρο παροχής συμβουλών για τα ατομικά δικαιώματα στην Ευρώπη), το Ολλανδικό Συμβούλιο Προσφύγων, το ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες και εξορίστους, και η διεθνής Επιτροπή Νομικών, κατέθεσαν

επίσης προτάσεις, στους οποίους η πρόεδρος επέτρεψε να παρέμβουν στη διαδικασία εγγράφως ως τρίτοι (άρθρα 36 § 2 της Σύμβασης και 44 § 3 α) του κανονισμού του Δικαστηρίου).

3. Οι προσφεύγοντες ενίστανται για παραβιάσεις του άρθρου 3 της Συμβάσεως, μεμονωμένα και σε συνδυασμό με το άρθρο 13, καθώς και του άρθρου 5§ 1 δ), 5§ 2 και 5§ 4.

4. Την 25^η Νοεμβρίου 2016, οι παραπάνω λόγοι κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση και η προσφυγή κηρύχθηκε απαράδεκτη ως προς το επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 54§ 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

5. Οι προσφεύγοντες είναι εννέα ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι οποίοι κατά το χρόνο των συμβάντων, είχαν ηλικία 14 έως 17 ετών, εκ των οποίων οι έξι ήταν Σύριοι. Δύο Ιρακινοί και ένας Μαροκινός. Εισήλθαν στην Ελλάδα λίγο πριν την υπογραφή της συμφωνίας για τη μετανάστευση που υπογράφηκε την 18^η Μαρτίου 2016 μεταξύ των Κρατών μελών της ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας, με τίτλο «Δήλωση ευρωπαϊκής Ένωσης- Τουρκίας» με σκοπό να μεταβούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

6. Ευθύς ως εισήλθαν στο ελληνικό έδαφος, συνελήφθησαν από τις αστυνομικές αρχές. Στις δομές υποδοχής ανηλίκων δεν υπήρχαν διαθέσιμες θέσεις, όλοι δε οι προσφεύγοντες τέθηκαν υπό «προστατευτική φύλαξη» δυνάμει του άρθρου 118 του υπ' αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος, σε διαφορετικά αστυνομικά τμήματα της Βορείου Ελλάδος.

Α. Εκδοχή των προσφευγόντων

1. Ατομική κατάσταση των προσφευγόντων

α) Προσφύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 1

7. Ο προσφύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 1, εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα γεγονότα ως εξής. Κρατήθηκε για διάστημα είκοσι πέντε ημερών στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης. Στη συνέχεια τοποθετήθηκε στο προσωρινό κέντρο υποδοχής προσφύγων Διαβατών («κέντρο Διαβατών»),

και την 21^η Απριλίου 2016, τέθηκε σε κράτηση για δέκα ημέρες, στην αρχή στο κέντρο κράτησης της Ορεστιάδος έπειτα στο κέντρο κράτησης Φυλακίου. Τοποθετήθηκε εκ νέου στο κέντρο Διαβατών μετά από παρέμβαση εκπροσώπου μιας μη κυβερνητικής οργανώσεως η οποία θα μετέβαινε στο Φυλάκιο για να τον παραλάβει. Την 6^η Ιουνίου 2016, τοποθετήθηκε σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους. Σήμερα ζει στη Φινλανδία.

8. Την 27^η Μαρτίου 2016, ώρα 16:00, κατελήφθη από κρίση πανικού που, κατ' αυτόν ανησύχησε τους συγκρατούμενους του. Δεν εξετάστηκε από γιατρό παρά μόνο γύρω στις 19:00, μετά από παρέμβαση της δικηγόρου του, από την Αθήνα, η οποία με την ιδιότητα της νομίμου επιτρόπου ασυνόδευτων ανηλίκων, είχε επικοινωνήσει με τον εισαγγελέα και τον διοικητή του αστυνομικού τμήματος. Παρά ταύτα, η μόνη φροντίδα που του παρασχέθηκε κατ' αυτόν, συνίστατο στο να τον ηρεμήσουν και να τον οδηγήσουν εκ νέου στο κελί του.

β) Προσφεύγοντες οι οποίοι αναγράφονται στο παράρτημα με αριθμούς 2 και 3

9. Οι προσφεύγοντες που αναγράφονται στο παράρτημα με αριθμούς 2 και 3 είναι αδέλφια. Εκθέτουν τη δική τους εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκαν για είκοσι οκτώ ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης. Μεταφέρθηκαν στη συνέχεια στο κέντρο Διαβατών όπου και παρέμειναν για πενήντα έξι ημέρες πριν τοποθετηθούν σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους. Σήμερα ζουν στη Γερμανία.

γ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 4

10. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 4 εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκε για είκοσι οκτώ ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης, έπειτα στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης και στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο κέντρο Διαβατών όπου παρέμεινε για πενήντα έξι ημέρες πριν τοποθετηθεί σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους.

Σήμερα ζει στη Δανία.

δ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 5

11. Ο προσφεύγων που περιλαμβάνεται στο παράρτημα με αριθμό 5 εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκε για είκοσι οκτώ ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης, έπειτα στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς και στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο κέντρο Διαβατών όπου παρέμεινε για πενήντα έξι ημέρες πριν τοποθετηθεί σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους. Σήμερα ζει στη Γερμανία.

ε) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 6

12. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 6 εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκε για είκοσι πέντε ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης, έπειτα στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης και στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο κέντρο Διαβατών όπου παρέμεινε για πενήντα έξι ημέρες πριν τοποθετηθεί σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους(Συνυπάρχει).

στ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 7

13. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 7 εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκε για είκοσι οκτώ ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης, έπειτα στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης, στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς και στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο κέντρο Διαβατών όπου παρέμεινε για εξήντα έξι ημέρες πριν τοποθετηθεί σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους. Σήμερα ζει στο Βέλγιο.

ζ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 8

14. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 8 εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκε για είκοσι πέντε ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης, έπειτα στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο κέντρο Διαβατών όπου παρέμεινε για πενήντα έξι ημέρες πριν τοποθετηθεί σε δομή υποδοχής για

ασυνόδευτους ανηλίκους. Σήμερα ζει στη Γερμανία.

η) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 9

15. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 9 εκθέτει τη δική του εκδοχή για τα συμβάντα ως εξής. Κρατήθηκε για τριάντα πέντε ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης, έπειτα στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο κέντρο Διαβατών όπου παρέμεινε για εξήντα ημέρες πριν τοποθετηθεί, τον Ιούνιο 2016, σε δομή υποδοχής για ασυνόδευτους ανηλίκους.

2. Συνθήκες κράτησης

α) Τα αστυνομικά τμήματα

16. Έξι εκ των προσφευγόντων ισχυρίζονται ότι χτυπήθηκαν από τους αστυνομικούς στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης. Κανένας εξ αυτών δεν υποβλήθηκε σε ιατρικό έλεγχο. Επιπλέον δεν ενημερώθηκαν για τις διαδικασίες τις οποίες έπρεπε να ακολουθήσουν για να καταθέσουν αίτηση ασύλου. Ο προσφεύγων ο οποίος αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 1 επισημαίνει ότι του αρνήθηκαν τη πρόσβαση σε γιατρό ή σε νοσοκομείο για τα καρδιολογικά προβλήματα από τα οποία έπασχε.

17. Οι προσφεύγοντες οι οποίοι μεταφέρθηκαν στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης λένε ότι κρατήθηκαν εκεί μεταξύ δέκα οκτώ και τριάντα τριών ημερών, μέχρι τις αρχές Απριλίου 2016. Δηλώνουν ότι τοποθετήθηκαν σε υπερπλήρη κελιά, μη θερμαινόμενα, με μη επαρκή αερισμό και φωτισμό, χωρίς δυνατότητα εξόδου ούτε και περιπάτου. Λέγουν ότι εκεί δέχθηκαν τροφή κακής ποιότητας, η οποία είχε αγοραστεί έναντι του ποσού των 5,87 ευρώ ημερησίως. Προσθέτουν ότι κοιμόντουσαν στο δάπεδο και ότι οι κουβέρτες ήταν λερωμένες.

18. Κατά τους προσφεύγοντες, οι υλικές συνθήκες κράτησης στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου ήταν παρόμοιες με αυτές του αστυνομικού τμήματος του Κιλκίς. Οι προσφεύγοντες που είχαν τοποθετηθεί στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου επισημαίνουν ότι, επιχειρηματολογώντας για τις αφόρητες και εξευτελιστικές συνθήκες κράτησης τις οποίες υπέστησαν, απείλησαν να

αυτοπυρποληθούν. Ο προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 8, ο οποίος κρατήθηκε στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου από την 21^η Μαρτίου 2016, ισχυρίζεται ότι υπέφερε από άσθμα λόγω του ανεπαρκούς αερισμού και της έλλειψης θέρμανσης κατά τη διάρκεια της νύκτας. Λέγει ότι εξετάστηκε από γιατρό μετά από πολλές ημέρες, αλλά ότι οι αστυνομικές αρχές είχαν αναφέρει, κατά την άποψή του, ότι δεν διέθεταν τα μέσα να του πληρώσουν τα φάρμακα που είχε ορίσει ο γιατρός.

β) Το κέντρο Διαβατών

19. Οι προσφεύγοντες εκθέτουν ότι, μετά την κατάθεση αιτήσεως εφαρμογής του άρθρου 39 του εσωτερικού δικαστικού Κανονισμού η οποία υπεβλήθη την 12 Απριλίου 2016, μεταφέρθηκαν στο κέντρο Διαβατών, τη διαχείριση του οποίου είχε αναλάβει η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ.

20. Στο κέντρο αυτό, ένας στρατώνας που δεν λειτουργούσε και ο οποίος είχε μετατραπεί σε στρατόπεδο προσφύγων, αναφέρουν ότι βοηθήθηκαν για να καταθέσουν αίτηση ασύλου και να παραλάβουν μία κάρτα αιτούντος άσυλο.

21. Επισημαίνουν εντούτοις ότι, εάν οι συνθήκες στο κέντρο αυτό ήταν καλύτερες από αυτές των αστυνομικών τμημάτων, δεν είχαν προσαρμοστεί για την κατάστασή τους ως ανηλίκων. Περιγράφουν την κατάστασή τους στο κέντρο των Διαβατών με τον εξής τρόπο. Το κέντρο Διαβατών διέθετε κάποιες χημικές τουαλέτες και σαράντα επτά ντους για 3 000 πρόσφυγες. Δεν υπήρχε κάποιος ιδιαίτερος χώρος για να ρίχνουν τα απορρίμματα, τα οποία μαζί με τις ακαθαρσίες διαπότιζαν το έδαφος και μετέδιδαν μολυσματικές νόσους όπως ηπατίτιδα Α.

22. Δεν υπήρχε έλεγχος των προσώπων που εισέρχονταν στο κέντρο ή έφευγαν από αυτό. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την απουσία ηλεκτρικού ρεύματος, μέσα στο κέντρο, είχε ως αποτέλεσμα μια εκρηκτική αύξηση των περιπτώσεων βιαιοτήτων, σεξουαλικών βιαιοπραγιών και εμπορίου όπλων, πράγμα που τους ανάγκαζε να παραμένουν στις σκηνές τους καθ' όλη τη διάρκεια της νύκτας.

23. Τους είχαν τοποθετήσει σε ειδική ζώνη προοριζόμενη ειδικά για τους ανηλίκους αλλά στη ζώνη αυτή δεν υπήρχε έλεγχος. Ζούσαν επτά ή οκτώ

μέσα σε κάθε τέντα οι οποίες προορίζονταν για πέντε πρόσωπα και οι οποίες δεν διέθεταν ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανση, τρεχούμενο νερό, πάτωμα, πράγμα που σύμφωνα με αυτούς, γινόταν προβληματική σε περίπτωση βροχής. Μοιράζονταν τις τουαλέτες και τα ντους με τους ενήλικες. Υφίσταντο σεξουαλική παρενόχληση από τους ενήλικες που τους χτυπούσαν, έκλεβαν τα προσωπικά τους αντικείμενα, και τους έβριζαν με τη δικαιολογία ότι είχαν προνομιακή μεταχείριση. Λάμβαναν τροφή με ισχνή διατροφική ποιότητα (χωρίς κρέας, ψάρι, λαχανικά ή φρούτα). Είχαν περιορισμένη πρόσβαση στην παροχή νοσηλευτικών πράξεων (οι γιατροί δεν τους συνταγογραφούσαν παρακεταμόλη) και ήταν αδύνατον να τους κατανοήσουν λόγω απουσίας διερμηνέων. Δεν είχαν καμία ψυχολογική υποστήριξη και δεν μετείχαν σε καμία εκπαιδευτική δραστηριότητα ή δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου. Ενώ έπρεπε να τους φροντίζουν 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, είχαν αφεθεί τελείως μόνοι από τις 7 η ώρα κάθε ημέρα. Οι συνθήκες της ζωής τους έγιναν ακόμη πιο αβέβαιες όταν, μερικές μέρες αργότερα μετά την άφιξη τους στο κέντρο των Διαβατών, στις 20 Απριλίου 2016, οι σκηνές τους τρύπησαν από πυρκαγιά που είχε ξεσπάσει στο κέντρο μετά από απόπειρα προσφύγων να ζεσταθούν και να μαγειρέψουν.

3. Οι ισχυρισμοί περί κακής μεταχείρισης των προσφευγόντων που αναγράφονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7 στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς

24. Οι προσφεύγοντες που αναγράφονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7 λένουν ότι μεταφέρθηκαν, την 8^η Απριλίου 2016, στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, όπου οι αστυνομικοί τους κακομεταχειρίστηκαν.

25. Κατά τον προσφεύγοντα που αναφέρεται στο παράρτημα με τον αριθμό 7, οι αστυνομικοί τον εκφόβισαν και τον χτύπησαν στο κεφάλι μέσα στο κελί του, με συνέπεια το κεφάλι του να χτυπήσει στον τοίχο και να λιποθυμήσει. Ο ενδιαφερόμενος λέει ότι δεν έτυχε καμιάς ιατρικής βοήθειας και προσθέτει ότι οι αστυνομικοί τον μετέφεραν στο αστυνομικό τμήμα του Πολυκάστρου για να τον κάνουν να σιωπήσει.

26. Ως προς τον προσφεύγοντα που αναφέρεται στο παράρτημα υπό τον αριθμό 5, υποστηρίζει ότι οι αστυνομικοί του έστριψαν το χέρι πίσω από την

πλάτη και τον χτύπησαν στα πόδια. Αναφέρει ότι κατελήφθη από κρίση πανικού και ότι οι αστυνομικοί τον άφησαν να κλαίει χωρίς να του προσφέρουν καμία βοήθεια. Οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 5 και 7, επισημαίνουν ότι, το βράδυ της ίδιας ημέρας, την 8^η Απριλίου 2016, οι εκπρόσωποι των μη κυβερνητικών ή διεθνών οργανάσεων, μεταξύ των οποίων ο Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (« ο ΥΡΡ») αφού τους επισκέφτηκαν, ενημέρωσαν τους αστυνομικούς του αστυνομικού τμήματος του Κιλκίς ότι ζητούσαν να εξεταστούν από γιατρό. Κατ' αυτούς, οι αστυνομικοί δεν έλαβαν υπ' όψη τους το αίτημα αυτό και διεξήγαγαν έρευνα κατά των εκπροσώπων των εν λόγω οργανισμών για ψευδή δήλωση. Ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμό 5 ισχυρίζεται ότι, την επομένη, σε μία νέα κρίση πανικού, μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο και μετά επανήλθε στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς. Τα ιατρικά πιστοποιητικά που συνετάγησαν για το συμβάν αυτό διευκρίνιζαν ότι είχαν πρόβλημα επικοινωνίας με τον ασθενή αυτόν λόγω της απουσίας διερμηνέως, κάτι που εμπόδιζε τον ιατρό να λάβει γνώση του ιατρικού ιστορικού του ενδιαφερομένου.

27. Οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα υπό τους αριθμούς 5 και 7, επισημαίνουν ότι, στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξέτασης που έλαβε χώρα μετά από τους ισχυρισμούς τους για κακομεταχείριση, ο μεν προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό τον αριθμό 5, ανέφερε στην κατάθεσή του την 10^η Μαΐου 2016 ότι οι αστυνομικοί είχαν επιχειρήσει να τον ωθήσουν βίαια προς το κελί του, ότι τον είχαν χτυπήσει και ότι την επόμενη, μετά την επίσκεψη των εκπροσώπων της Υπάτης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες, τον μετέφεραν στο νοσοκομείο για να θέσουν το μπράτσο του σε γύψο.

28. Προσθέτουν ότι, στο πλαίσιο μιας άλλης ποινικής υπόθεσης, την 2^α Αυγούστου 2016, ο εκπρόσωπος της μη κυβερνητικής οργάνωσης ΑΡΣΙΣ δήλωσε ότι, είχαν υποστεί σωματική και ψυχική βία, οι οποίες περιγράφονται από την οργάνωση αυτή στα πιστοποιητικά που συνέταξαν, την 11^η και 14^η Απριλίου 2016.

*Β. Η περιγραφή της Ελληνικής Κυβερνήσεως**1. Ατομική κατάσταση των προσφευγόντων*

Η Κυβέρνηση περιγράφει την ατομική κατάσταση των προσφευγόντων ως εξής:

α) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 1

29. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 1 καταχωρίσθηκε ως ασυνόδευτος ανήλικος στο κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης (hotspot) της Μόρια, της νήσου Λέσβου, την 9^η Φεβρουαρίου 2016. Την 16^η Φεβρουαρίου 2016, το Εθνικό Κέντρο κοινωνικής αλληλεγγύης («ΕΚΚΑ») συνέστησε την τοποθέτησή του σε κέντρο υποδοχής που βρίσκεται στο Βόλο.

30. Από την 19^η έως την 22^α Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για την τοποθέτηση αυτή με αναφορά που συνετάγη κατ'εφαρμογήν του άρθρου 18 § 5 του υπ αριθ 141/1991 διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

31. Την 27^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε για ιατρικές εξετάσεις στο κέντρο υγείας Πολυκάστρου, την 28^η Μαρτίου 2016 στο νοσοκομείο Θεσσαλονίκης και την 30^η Μαρτίου 2016 στο νοσοκομείο του Κιλκίς. Δεν κρίθηκε αναγκαίο να λάβει αγωγή.

32. Την 11^η Απριλίου 2016, ο προσφεύγων διαμαρτυρήθηκε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς, για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

33. Την 1^η Ιουνίου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

34. Την 21^η Ιουνίου 2016, η υπηρεσία ασύλου έδωσε την άδεια αποστολής του ενδιαφερομένου στη Φινλανδία, χώρα η οποία είχε αναλάβει την υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου του στο πλαίσιο της

διαδικασίας μετεγκατάστασης που προβλέπεται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

35. Την 22^α Ιουλίου 2016 το ΕΚΚΑ συνέστησε την τοποθέτηση του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων του Πειραιά για τις ανάγκες της διαδικασίας μετεγκατάστασης.

36. Την 2^α Σεπτεμβρίου 2016, ο ενδιαφερόμενος ανεχώρησε από την Ελλάδα για την Φινλανδία.

β) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 2

37. Ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 2 καταχωρίστηκε ως ασυνόδευτος ανήλικος στο hotspot Βιαλ της νήσου Χίου.

38. Από την 19^η έως την 22^α Μαρτίου 2016 τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18§5 του υπ'αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

39. Την 23^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε για ιατρικές εξετάσεις στο νοσοκομείο του Κιλκίς.

40. Την 11^η Απριλίου 2016, διαμαρτυρήθηκε για τις συνθήκες κράτησής του στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

41. Την 20^η Μαΐου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

42. Την 15^η Ιουλίου 2016, η υπηρεσία ασύλου έδωσε την άδεια αποστολής του ενδιαφερομένου στη Γερμανία, χώρα η οποία είχε αναλάβει την υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου του στο πλαίσιο της διαδικασίας μετεγκατάστασης που προβλέπεται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12/12

43. Την 22^α Ιουλίου 2016 το ΕΚΚΑ συνέστησε την τοποθέτηση του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων του Πειραιά για τις ανάγκες της διαδικασίας μετεγκατάστασης.

44. Την 8^η Σεπτεμβρίου 2016, ο ενδιαφερόμενος ανεχώρησε από την Ελλάδα για τη Γερμανία.

γ) Προσφεύγων αναγραφόμενος στο παράρτημα με τον αριθμό 3

45. Από την 19^η έως την 22^α Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 3 τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18§5 του υπ' αριθ 141/1991 διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

46. Την 21^η Μαρτίου και 1^η Απριλίου 2016, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε για ιατρικές εξετάσεις στο Νοσοκομείο του Κιλκίς και, την 23^η Μαρτίου 2016, στο κέντρο υγείας Πολυκάστρου.

47. Την 11^η Απριλίου 2016, διαμαρτυρήθηκε για τις συνθήκες κράτησής του στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

48. Την 20^η Μαΐου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

49. Την 15^η Ιουλίου 2016, η υπηρεσία ασύλου έδωσε την άδεια αποστολής του ενδιαφερομένου στη Γερμανία, χώρα η οποία είχε αναλάβει την υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου του στο πλαίσιο της διαδικασίας μετεγκατάστασης που προβλέπεται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

50. Την 22^α Ιουλίου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε την τοποθέτηση του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων του Πειραιά

για τις ανάγκες της διαδικασίας μετεγκατάστασης .

51. Την 8^η Σεπτεμβρίου 2016, ο ενδιαφερόμενος αναχώρησε από την Ελλάδα για τη Γερμανία.

δ) Προσφεύγων αναγραφόμενος στο παράρτημα με τον αριθμό 4

52. Από την 19^η έως την 22^α Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα υπό τον αριθμό 4 τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης, και την 8^η Απριλίου 2016, στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18§5 του υπ' αριθ 141/1991 διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

53. Την 21^η Μαρτίου, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε για ιατρικές εξετάσεις στο Νοσοκομείο του Κιλκίς και, την 23^η Μαρτίου 2016, στο κέντρο υγείας Πολυκάστρου.

54. Την 11^η Απριλίου 2016, προσέφυγε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενιστάμενος για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

55. Την 20^η Μαΐου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

56. Την 9^η Ιουνίου 2016, η υπηρεσία ασύλου διαβίβασε στη Γερμανία αίτηση η οποία την καλεί να αναλάβει την εξέταση της αίτησης ασύλου του προσφεύγοντος. Η Γερμανία απέρριψε το αίτημα αυτό την 15^η Ιουλίου 2016, Την 26 Σεπτεμβρίου 2016, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτημα οικογενειακής συνενώσεως με τον θείο του, που βρισκόταν στη Δανία, αλλά τον απέσυρε την 2^α Νοεμβρίου 2016. Την 16^η Δεκεμβρίου 2016, επανέφερε την αίτηση αυτή.

ε) Προσφεύγων αναφερόμενος στο παράρτημα υπό τον αριθμό 5

57. Την 21^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμό 5 τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί την 22^α Μαρτίου 2016 στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης, την 8^η Απριλίου 2016 στο αστυνομικό τμήμα Κιλκίς και την 9^η Απριλίου 2016 στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε σε προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτόν κατ'εφαρμογήν του άρθρου 18§5 του υπ'αριθ 141.1991 προεδρικού διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

58. Την 28^η Μαρτίου και 9^η Απριλίου 2018, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο του Κιλκίς για να υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις.

59. Την 11 Απριλίου 2016 προσέφυγε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενιστάμενος για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

60. Την 1^η Ιουνίου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

61. Την 14^η Οκτωβρίου 2016, η υπηρεσία ασύλου παρέσχε άδεια για την αποστολή του ενδιαφερομένου στη Γερμανία, χώρα η οποία είχε αναλάβει την υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου του στο πλαίσιο της διαδικασίας μετεγκατάστασης που προβλέπεται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

62. Την 14^η Δεκεμβρίου 2016, ο προσφεύγων αναχώρησε από την Ελλάδα για τη Γερμανία

στ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 6

63. Από την 19^η έως την 22^α Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 6, τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης, και την 8^η Απριλίου 2016, στο αστυνομικό

τμήμα Πολυκάστρου. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18§ 5 του υπ' αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

64. Την 28^η και την 30^η Μαρτίου, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε για ιατρικές εξετάσεις στο Νοσοκομείο του Κιλκίς.

65. Την 11^η Απριλίου 2016, προσέφυγε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενιστάμενος για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

66. Την 1^η Ιουνίου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

67. Την 11^η Ιανουαρίου 2018, η υπηρεσία ασύλου παρέσχε άδεια για την αποστολή του ενδιαφερομένου στη Φινλανδία, χώρα η οποία είχε αναλάβει την υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου του στο πλαίσιο της διαδικασίας μετεγκατάστασης που προβλέπεται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

68. Την 17^η Ιανουαρίου 2017, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Αθηνών για τις ανάγκες της διαδικασίας μετεγκατάστασης.

69. Την 24^η Φεβρουαρίου 2017, ο ενδιαφερόμενος μετέβη στην υπηρεσία ασύλου και δήλωσε ότι αρνείται τη μετεγκατάσταση του στη Φινλανδία. Ενημερώθηκε, επ' αυτού, σε γλώσσα που κατανοούσε, ότι δεν θεωρείτο πλέον ως αιτών τη διεθνή προστασία.

ζ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 7

70. Από την 16^η έως την 22^α Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων ο οποίος αναφέρεται στο παράρτημα με τον αριθμό 7, τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης πριν μεταφερθεί στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης, έπειτα την 8^η Απριλίου 2016, στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς και την 10^η Απριλίου 2016, στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου.

Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18§5 του υπ' αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

71. Την 21^η, 23 και 28^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στο Κέντρο Υγείας Πολυκάστρου για ιατρικές εξετάσει. Υπεβλήθη επίσης σε εξετάσεις στο νοσοκομείο του Κιλκίς και στο νοσοκομείο Θεσσαλονίκης.

72. Την 11^η Απριλίου 2016, προσέφυγε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενιστάμενος για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

73. Την 20^η Μαΐου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης. Παρά ταύτα, την 6^η Ιουνίου 2016, ο ενδιαφερόμενος τοποθετήθηκε στην προσωρινή δομή υποδοχής Άρσις.

74. Την 11^η Ιανουαρίου 2018, η υπηρεσία ασύλου παρέσχε άδεια για την αποστολή του ενδιαφερομένου στο Βέλγιο, χώρα η οποία είχε αναλάβει την υποχρέωση να εξετάσει την αίτηση ασύλου του στο πλαίσιο της διαδικασίας μετεγκατάστασης που προβλέπεται από τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

75. Την 23^η Αυγούστου 2017, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Γλυφάδας για τις ανάγκες της διαδικασίας μετεγκατάστασης.

76. Την 25^η Οκτωβρίου 2016, ο ενδιαφερόμενος αναχώρησε από την Ελλάδα για το Βέλγιο.

η) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 8

77. Την 19^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 8 τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και μεταφέρθηκε την 21^η Μαρτίου 2016, στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Κιλκίς

ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 §5 του υπ' αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

78. Την 28^η και 30^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε νοσοκομείο του Κιλκίς, και την 11^η Απριλίου 2016, στο κέντρο υγείας Πολυκάστρου για να υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις.

79. Την 11^η Απριλίου 2016, προσέφυγε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενιστάμενος για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

80. Την 20^η Μαΐου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Θεσσαλονίκης.

θ) Προσφεύγων ο οποίος αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 9

81. Την 9^η Μαρτίου 2016, ο προσφεύγων ο οποίος αναφέρεται στο παράρτημα υπό τον αριθμό 9 τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και μεταφέρθηκε την 11^η Μαρτίου 2016, στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Κιλκίς ενημερώθηκε άμεσα για το ότι τέθηκε υπό προστατευτική φύλαξη με έκθεση που συνετάγη για το σκοπό αυτό κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18 §5 του υπ' αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος. Η Κυβέρνηση δέχεται ότι το συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης δεν διατηρεί αντίγραφο αυτού του τύπου αναφοράς.

82. Την 15^η και 17^η Μαρτίου και την 11^η Απριλίου 2016, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο του Κιλκίς, για να υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις.

83. Την 11^η Απριλίου 2016, προσέφυγε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς ενιστάμενος για τις συνθήκες κράτησής του. Την ίδια ημέρα, η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ συνέστησε την μεταφορά του ενδιαφερομένου στο κέντρο Διαβατών. Η μεταφορά αυτή

έλαβε χώρα την 12^η Απριλίου 2016.

84. Την 20^η Μαΐου 2016, το ΕΚΚΑ συνέστησε τη τοποθέτησή του προσφεύγοντος στο κέντρο υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων Βόλου.

85. Την 19^η Σεπτεμβρίου 2016, η υπηρεσία ασύλου απέρριψε την αίτηση διεθνούς προστασίας που είχε υποβάλει ο ενδιαφερόμενος. Την 22^α Δεκεμβρίου 2016, ο ίδιος άσκησε έφεση κατά της απορριπτικής απόφασης. Η διαδικασία αυτή παραμένει εκκρεμής.

2. Συνθήκες παραμονής των προσφευγόντων στα διάφορα αστυνομικά τμήματα και στο κέντρο Διαβατών

Η Κυβέρνηση περιγράφει τις συνθήκες διαμονής των προσφευγόντων στα διάφορα αστυνομικά τμήματα και στο κέντρο Διαβατών ως εξής:

α) Το συνοριακό φυλάκιο Αξιουπόλεως

86. Το συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης διέθετε δύο κελιά επιφάνειας 21 τετραγ. μέτρων και 8,75 τετραγ. μέτρων αντίστοιχα. Το πρώτο κελί διέθετε δύο παράθυρα και το δεύτερο μόνον ένα,. Τα δύο κελιά διέθεταν θέρμανση. Τα κελιά ήταν εξοπλισμένα με επτά κλίνες και ήταν δυνατόν να θεθούν και πρόσθετα στρώματα.

87. Το τμήμα διέθετε επίσης δύο τουαλέτες και ντους και υπήρχε ζεστό νερό σε συνεχή ροή.

88. Κατά την περίοδο κατά την οποία οι προσφεύγοντες διέμεναν εκεί, το συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης δεν δεχόταν παρά μόνον ασυνόδευτους ανηλίκους. Οι προσφεύγοντες δεν ήταν κλεισμένοι σε κελιά και είχαν τη δυνατότητα να κυκλοφορούν στο εσωτερικό του φυλακίου. Κάθε προσφεύγων λάμβανε κλινοσκεπάσματα. Είχαν τη δυνατότητα να προμηθεύονται είδη προσωπικής υγιεινής από τα καταστήματα που βρίσκονταν κοντά στο τμήμα. Τη διατροφή των προσφευγόντων εξασφάλιζε εστιατόριο έναντι του ποσού των 5,87 ευρώ ημερησίως. Οι προσφεύγοντες δεν είχαν πρόσβαση σε βιβλία, εφημερίδες και σε ηλεκτρονικά παιχνίδια.

β) Το αστυνομικό τμήμα Αξιουπόλεως

89. Το αστυνομικό τμήμα Αξιουπόλεως διέθετε δύο κελιά των 9 τετραγωνικών μέτρων που καθένα εξ αυτών διέθετε ένα παράθυρο. Τα κελιά

θερμαίνονταν και ήταν εξοπλισμένα με τουαλέτα και ντους με ζεστό νερό. Ήταν εξοπλισμένα με οκτώ κλίνες.

90. Κατά την περίοδο κατά την οποία οι προσφεύγοντες διέμειναν εκεί, το τμήμα δεχόταν μόνον ασυνόδευτους ανηλίκους. Τη διατροφή τους εξασφάλιζε εστιατόριο έναντι του ποσού των 5,87 ευρώ ημερησίως. Οι προσφεύγοντες είχαν πρόσβαση σε τηλέφωνο.

γ) Το αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς

91. Το αστυνομικό τμήμα Κιλκίς διέθετε τρία κελιά των 12,5 τετραγ. μέτρων καθένα και ήταν χωρητικότητας 3 ατόμων.

92. Κατά τη διαμονή τους στο αστυνομικό αυτό τμήμα, οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα υπό αριθμούς 5 και 7 τοποθετήθηκαν σε ένα κελί με έναν άλλο ασυνόδευτο ανήλικο. Το κελί είχε επαρκή φωτισμό και αερισμό. Οι προσφεύγοντες έλαβαν κλινοσκεπάσματα, σαπούνι και χαρτί τουαλέτας. Λάμβαναν δύο γεύματα ημερησίως (μεσημέρι και βράδυ).

93. Οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να εξέλθουν από τα κελιά τους και να μετακινηθούν στο εσωτερικό του τμήματος για όσο χρόνο ήθελαν. Είχαν τη δυνατότητα πρόσβασης σε τηλέφωνο και τηλεόραση.

δ) Το αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου

94. Το αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου διέθετε δύο κελιά επιφάνειας 13,77 τετραγ. μέτρων και 14,01 τετραγ. μέτρα αντίστοιχα και χωρητικότητα τεσσάρων ατόμων κάθε ένα.

95. Το τμήμα διέθετε επίσης δύο τουαλέτες (μία για γυναίκες και μία για άνδρες) και ντους με ζεστό νερό.

96. Οι προσφεύγοντες τοποθετήθηκαν σε κελί χωριστά από τους ενήλικες. Δεν υπήρξαν ποτέ περισσότεροι από τέσσερις σε κάθε κελί.

97. Τα κελιά θερμαίνονταν και είχαν επαρκή φωτισμό και αερισμό.

98. Οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα εξόδου από τα κελιά τους και μετακίνησης στο εσωτερικό του τμήματος. Η διατροφή τους είχε εξασφαλιστεί έναντι του ποσού των 5,87 ευρώ ημερησίως. Μπορούσαν να διαθέτουν κινητά τηλέφωνα, και είχαν πρόσβαση στο Διαδίκτυο και στην

τηλεόραση. Μπορούσαν επίσης να επικοινωνούν με τους δικηγόρους τους και τους εκπροσώπους των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

99. Οι προσφεύγοντες ετύγχαναν ιατρικής περίθαλψης δωρεάν και μεταφέρονταν με τα αστυνομικά αυτοκίνητα στο πλησιέστερο κέντρο υγείας και στα νοσοκομεία του Κιλκίς και της Θεσσαλονίκης.

100. Την 10^η Μαΐου 2016, στο πλαίσιο μιας προκαταρκτικής εξέτασης την οποία διέταξε ο Εισαγγελέας του Κιλκίς για τις συνθήκες κράτησής τους στα διάφορα αστυνομικά τμήματα, οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα με αριθμούς 4, 5 και 7 δήλωσαν ότι οι συνθήκες κράτησής τους στο τμήμα Πολυκάστρου ήταν πολύ καλύτερες από αυτές των υπολοίπων αστυνομικών κρατητηρίων.

γ) Το κέντρο Διαβατών

101. Το κέντρο Διαβατών, το οποίο δημιουργήθηκε την 24^η Φεβρουαρίου 2016 στους χώρους παλιού στρατοπέδου, είναι ένα ανοιχτό κέντρο υποδοχής. Από την 12^η Απριλίου 2016, στο εσωτερικό του κέντρου αυτού άρχισε να λειτουργεί ειδική ζώνη για ασυνόδευτους ανηλίκους (« safe zone») την οποία διαχειρίζεται η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ και η οποία χρηματοδοτείται από τη μη κυβερνητική οργάνωση « Save the children international » και από την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες-HCR. Ο σκοπός της δημιουργίας της ασφαλούς αυτής ζώνης ήταν να ανταποκριθεί όσο το δυνατόν ταχύτερα στις ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονταν στον τομέα του Κιλκίς και της Ειδομένης.

102. Η ασφαλής ζώνη «safe zone», η οποία δημιουργήθηκε πέρα από το κέντρο των Διαβατών, συνίστατο σε πέντε σκηνές χωρητικότητας έξι προσώπων καθεμία και εξοπλισμένες με έξι κλίνες και δύο τουαλέτες. Κάθε άτομο που θα διέμενε στη σκηνή ελάμβανε έναν υπνόσακο και τρεις κουβέρτες.

103. Υπεύθυνος οργανισμός για τη διατροφή των ανηλίκων ήταν ο ελληνικός στρατός ο οποίος ετοίμαζε τρία γεύματα την ημέρα.

104. Την ιατρική περίθαλψη είχε αναλάβει από ώρα 8:00 έως 22:00 το προσωπικό του στρατού, ο Ερυθρός Σταυρός και οι γιατροί των

οργανώσεων « *Women and Health Alliance*» και « *οι Γιατροί του Κόσμου*». Την ψυχολογική υποστήριξη είχε αναλάβει η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ, με τρεις κοινωνικούς λειτουργούς και ένα ψυχολόγο τις ώρες εργασίας, καθώς και ένα δικηγόρο για τη νομική υποστήριξη των ανηλίκων. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις ΑΡΣΙΣ και ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ παρείχαν ακόμη στους υπάρχοντες στο κέντρο αλλοδαπούς, υπηρεσίες διερμηνείας. Οι προσφεύγοντες είχαν άμεση πρόσβαση στη διαδικασία αιτήσεως ασύλου, της οποίας έκαναν χρήση.

105. Κανένα παράπονο σχετικό με τις συνθήκες ζωής στο κέντρο, ιδίως σχετικά με αυτές των ασυνόδευτων ανηλίκων, δεν έφθασε ποτέ στην υπηρεσία υποδοχής και ταυτοποίησης, οι εκπρόσωποι της οποίας ήταν παρόντες στο κέντρο, ούτε εκ μέρους των ανηλίκων, ούτε και από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις παρούσες στους χώρους του κέντρου.

3. Σε ότι αφορά στους ισχυρισμούς κακομεταχείρισης την οποία υπέστησαν οι προσφεύγοντες που αναγράφονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 5 και 7 στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς.

106, Την 8^η Απριλίου 2016, οι προσφεύγοντες που αναγράφονται στο παράρτημα υπό τους αριθμούς 5 και 7 μεταφέρθηκαν στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς. Κατά την υποδοχή τους, ο αξιωματικός υπηρεσίας τους ρώτησε εάν ήσαν υγιείς και εκείνοι απάντησαν καταφατικά. Την ίδια ημέρα, ώρα 17:00, οι προσφεύγοντες δέχθηκαν την επίσκεψη των εκπροσώπων της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες-HCR και της μη κυβερνητικής οργάνωσης ΑΡΣΙΣ. Μόλις έληξε η επίσκεψη ο διευθυντής της αστυνομικής διεύθυνσης του Κιλκίς ενημέρωσε τον αξιωματικό υπηρεσίας στο αστυνομικό τμήμα ότι, στη διάρκεια μιας τηλεφωνικής επικοινωνίας με την εκπρόσωπο της Υπάτης Αρμοστείας-HCR, η τελευταία του είπε ότι οι δύο προσφεύγοντες ήθελαν να μεταβούν στο νοσοκομείο του Κιλκίς για εξετάσεις αλλά οι αστυνομικοί αρνούνταν να τους μεταφέρουν. Ο αξιωματικός υπηρεσίας απάντησε ότι αυτό δεν ήταν αλήθεια. Πήγε λοιπόν στους προσφεύγοντες οι οποίοι του επανέλαβαν ότι δεν υπήρχε λόγος να μεταβούν στο νοσοκομείο. Την 9^η Απριλίου 2016, η εκπρόσωπος της Υπάτης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες επισκέφτηκε εκ

νέου τους προσφεύγοντες. Μετά την αναχώρηση αυτής, οι προσφεύγοντες άρχισαν να φωνάζουν. Στις 12:40 ζήτησαν να εξεταστούν από ένα γιατρό. Μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο του Κιλκίς όπου οι γιατροί, κατά την Κυβέρνηση, διαπίστωσαν ότι ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 5 δεν είχε ανάγκη καμιάς αγωγής αλλά ότι ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμό 7 έπρεπε να προβεί σε πρόσθετες εξετάσεις από νευρολόγο και ψυχίατρο γιατί παρουσίαζε συναισθηματικές διαταραχές και είχε κρίσεις πανικού, αλλά ότι οι γιατροί αυτοί δεν ήταν την ημέρα εκείνοι στο νοσοκομείο του Κιλκίς. Στις 15:50, οι προσφεύγοντες επέστρεψαν στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς όπου δέχθηκαν τη νέα επίσκεψη της εκπροσώπου της Υπάτης Αρμοστείας. Μετά την επίσκεψη αυτή, ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 7, απότομα και χωρίς λόγο, έπεσε στο έδαφος και άρχισε να ουρλιάζει. Μεταφέρθηκε στο γραφείο του αξιωματικού υπηρεσίας και, αφού συνήλθε, επέστρεψε στο κελί του.

107. Στις 16:45, ο προσφεύγων που αναγράφεται στο παράρτημα με τον αριθμό 5, μεταφέρθηκε με εντολή του διευθυντή της αστυνομικής διεύθυνσης του Κιλκίς, στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου. Στις 22:00, ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμό 7 μεταφέρθηκε σε νοσοκομείο στη Θεσσαλονίκη για να εξεταστεί από νευρολόγο και καρδιολόγο οι οποίοι διαπίστωσαν ότι ο ενδιαφερόμενος δεν παρουσίαζε κανένα πρόβλημα υγείας. Την 10^η Απριλίου 2016, ώρα 2, ο προσφεύγων ο οποίος αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμό 7 επέστρεψε στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, και λίγο αργότερα, μεταφέρθηκε στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου.

Γ. Η προσφυγή ορισμένων προσφευγόντων σχετικά με τις συνθήκες κράτησης τους.

108. Την 11^η Απριλίου 2016, οι ανήλικοι οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί σε αστυνομικά τμήματα, ορισμένοι εξ αυτών προσέφυγαν στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς με αναφορά στην οποία κατήγγειλαν τους όρους κράτησής τους στα υπό κρίση αστυνομικά τμήματα. Ισχυρίζονταν ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αστυνομικοί δεν τους άφηναν να εξέλθουν

από τα κελιά τους, ότι δεν απαντούσαν στα αιτήματά τους περί μεταφοράς σε νοσοκομείο, ότι οι συνθήκες υγιεινής ήταν κακές και ότι ορισμένοι αστυνομικοί ασκούσαν βιαιοπραγίες υλικής και ψυχικής μορφής εναντίον τους.

109. Ο Εισαγγελέας διέταξε έρευνα. Η έρευνα συνίστατο να ακούσει τρεις ενήλικες κρατούμενους στα εν λόγω αστυνομικά τμήματα. Με βάση τις καταθέσεις αυτών, ο εισαγγελέας αποφάσισε την 24^η Οκτωβρίου 2016, να αρχειοθετήσει την υπόθεση. Στην έκθεσή του προς τον Εισαγγελέα Εφετών Θεσσαλονίκης, υπογράμμιζε ότι η αστυνομική διεύθυνση του Κιλκίς και τα αστυνομικά τμήματα της περιφέρειας είχαν λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη φύλαξη των ανηλίκων και για να διεξαχθεί καλώς η διαδικασία μεταφοράς αυτών στις κατάλληλες δομές υποδοχής. Επεσήμαινε ότι ορισμένες καθυστερήσεις και ολιγωρίες οφείλονταν στον μεγάλο αριθμό των ασυνόδευτων ανηλίκων και στην προσωρινή ανυπαρξία δομών υποδοχής. Εξέθετε ότι οι ανήλικοι είχαν τοποθετηθεί σε ένα καθορισμένο χώρο του αστυνομικού τμήματος, ότι δεν ήταν κλεισμένοι στα κελιά τους και δεν είχαν τη μεταχείριση κρατουμένου. Πρόσθετε ότι η επικοινωνία μαζί τους γινόταν στα αγγλικά, ότι η πρόσβαση στις τουαλέτες ήταν ελεύθερη και ότι το νερό και η τροφή παρέχονταν σε συνάρτηση με τον προϋπολογισμό κάθε υπηρεσίας.

Δ. Ο ποινική έρευνα και η πειθαρχική έρευνα σχετικές με τους ισχυρισμούς περί κακομεταχείρισης των προσφυγόντων που αναφέρονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 5 και 7

110. Την 11^η Απριλίου 2016 η μη κυβερνητική οργάνωση, ΑΡΣΙΣ ενημέρωσε την εισαγγελία του Κιλκίς ότι οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα υπό τους αριθμούς 5 και 7 είχαν υποστεί κακομεταχείριση στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς. Ανέφερε ότι μία εκπρόσωπος της Υπάτης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες, η Α. Π. και ο διερμηνέας των μη κυβερνητικών οργανώσεων ΑΡΣΙΣ και Save the Children, R.S. συνάντησαν τους δύο προσφεύγοντες, και δήλωσαν ότι αυτοί είχαν υποστεί κρίση

πανικού και έκλαιγαν και ότι είχαν υποστεί ξυλοδαρμό από τους αστυνομικούς. Η πληροφορία αυτή συνέτεινε ώστε να αρχίσει ποινική και πειθαρχική έρευνα.

I. Η ποινική έρευνα

111. Την 13^η Απριλίου 2016, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του Κιλκίς, διέταξε προκαταρκτική εξέταση.

112. Στο πλαίσιο της έρευνας αυτής την οποία διεξήγαγαν αξιωματικοί του αστυνομικού τμήματος του Κιλκίς, οι αστυνομικοί υπηρεσίας στο προαναφερόμενο τμήμα την 8^η και 9^η Απριλίου 2016, ο αστυνομικός που είχε συνοδεύσει τους δύο προσφεύγοντες στο νοσοκομείο του Κιλκίς και ο αστυνομικός που είχε συνοδεύσει τον προσφεύγοντα, που αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 7, στο νοσοκομείο της Θεσσαλονίκης, συνέταξαν αναφορές. Ο αστυνομικός που είχε συνοδεύσει τους δύο προσφεύγοντες στο νοσοκομείο του Κιλκίς επεσήμανε ότι « οι προσφεύγοντες δεν είχαν την εικόνα ασθενών ή προσώπων που είχαν υποστεί ξυλοδαρμό και έδειχναν ότι ήσαν πάντοτε καλά». Επιπλέον, τέσσερις αλλοδαποί οι οποίοι ήσαν κρατούμενοι ταυτόχρονα με τους δύο ανήλικους στο τμήμα τους Κιλκίς έδωσαν επίσης κατάθεση. Δήλωσαν ότι η συμπεριφορά των αστυνομικών έναντι των προσφευγόντων ήταν η ενδεικνυόμενη, ότι δεν είχαν ασκήσει καμία πράξη βίας κατά των προσφευγόντων, ότι κατ' επανάληψη είχαν ερωτήσει τους προσφεύγοντες εάν οι τελευταίοι αυτοί ήθελαν να μεταβούν σε νοσοκομείο, και ότι σε μία στιγμή, ενώ οι προσφεύγοντες ήσαν ήρεμοι, αυτοί άρχισαν να διαμαρτύρονται και να ζητούν τη μεταφορά τους σε νοσοκομείο, αίτημα που ικανοποιήθηκε.

113. Με βάση τα στοιχεία αυτά, το αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς διαβίβασε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών του Κιλκίς έκθεση που επεσήμαινε ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής των δύο προσφευγόντων στο προαναφερόμενο τμήμα, η συμπεριφορά των αστυνομικών έναντι των ενδιαφερομένων ήταν η αρμόζουσα και επεδείκνυε σεβασμό στα δικαιώματα του ανθρώπου, τους κανόνες και τους νόμους που διέπουν τη λειτουργία της ελληνικής αστυνομίας.

114. Την 24^η Οκτωβρίου 2016, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του Κιλκίς πρότεινε να αρχειοθετηθεί η υπόθεση. Υπογράμμισε ότι από τις παραπάνω αναφορές προέκυπτε ότι οι αστυνομικοί δεν είχαν επιδείξει βίαιη συμπεριφορά, ότι αυτοί οι ίδιοι οι προσφεύγοντες είχαν δημιουργήσει αυτή την ένταση στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, ότι μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο, ότι μπορούσαν να επικοινωνούν με τρίτους (τους εκπροσώπους των μη κυβερνητικών οργανώσεων) και ότι κανένας ισχυρισμός τους δεν επιβεβαιώθηκε με κανένα στοιχείο. Επεσήμανε ότι, κάθε φορά που οι προσφεύγοντες το είχαν ζητήσει, είχαν μεταφερθεί στο νοσοκομείο του Κιλκίς όπου διαπιστώθηκε ότι ήταν υγιείς και ότι μόνον ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμό 7 είχε εκδηλώσει κάποια συμπτώματα ζάλης και δύσπνοιας τα οποία παρέπεμπαν σε κάποια καρδιολογική αιτία.

115. Την 25^η Ιανουαρίου 2017, ο εισαγγελέας εφετών Θεσσαλονίκης ενέκρινε την έκθεση του εισαγγελέως πλημμελειοδικών του Κιλκίς και αρχειοθέτησε την υπόθεση.

2. Η πειθαρχική έρευνα

116. Την 24^η Σεπτεμβρίου 2016, η αστυνομική διεύθυνση Κεντρικής Μακεδονίας διέταξε Προκαταρκτική Διοικητική Εξέταση εμμένοντας στην αναγκαιότητα να εξεταστούν η τυχόν ύπαρξη ρατσιστικών στοιχείων στη συμπεριφορά των αστυνομικών. Η προκαταρκτική εξέταση ανατέθηκε στον αστυνομικό υποδιευθυντή της αστυνομικής διεύθυνσης Ημαθίας .

117. Την 14^η Οκτωβρίου 2016, στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξέτασης, ο προσφεύγων ο αναφερόμενος στο παράρτημα με αριθμό 7, εξετάστηκε από αξιωματικό του αστυνομικού τμήματος Γλυφάδας. Είπε ότι τρεις αστυνομικοί του αστυνομικού τμήματος Κιλκίς τον είχαν χτυπήσει στα πόδια και του είχαν σπάσει τον βραχίονα. Δήλωσε ότι αυτοί οι αστυνομικοί τον είχαν επίσης χτυπήσει, με αποτέλεσμα να πέσει καταγής και να χτυπήσει στο κεφάλι. Είπε ότι ζήτησε να μεταφερθεί στο νοσοκομείο αλλά ότι οι αστυνομικοί δέχθηκαν το αίτημα του δύο ή τρεις ημέρες αργότερα. Ισχυρίστηκε επίσης ότι ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό τον αριθμό 5 και αυτός ο ίδιος, δεν είχαν δεχθεί καμία τροφή από την άφιξή τους στο τμήμα του Κιλκίς μέχρι το βράδυ

της δεύτερης ημέρας της κράτησής τους σε αυτό αστυνομικό τμήμα. Στην ερώτηση γιατί δεν κατήγγειλε όλα αυτά τα γεγονότα νωρίτερα, απάντησε ότι το μόνο που τον ενδιέφερε ήταν να φύγει από εκείνο το αστυνομικό τμήμα.

118. Από την πλευρά του, ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα υπό αριθμόν 5 εξετάστηκε από αξιωματικό της αστυνομίας του αστυνομικού τμήματος Λαγκαδά, Θεσσαλονίκης. Ισχυρίστηκε ότι, κατά την άφιξή τους στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, οι αστυνομικοί τους πήραν όλα τα προσωπικά τους αντικείμενα, που είχαν μέσα σε πλαστικούς σάκους. Σημείωσε ότι, όπως οι αστυνομικοί τους είχαν πάρει τα κινητά τους τηλέφωνα, ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 7 και ο ίδιος είχαν καθίσει κατάχαμα και είχαν αρνηθεί να εισέλθουν στο κελί. Δήλωσε ότι οι αστυνομικοί είχαν τότε σηκώσει τον προσφεύγοντα που αναγράφεται στο παράρτημα με αριθμό 7 και τον είχαν βάλει μέσα στο κελί. Ως προς τον ίδιο, είπε ότι αντιστάθηκε και ότι κρατήθηκε από τα κάγκελα του κελιού, έπειτα στο πλαίσιο της πόρτας, και ότι αξίωνε να του δοθεί το κινητό του. Ανέφερε ότι ένας εκ των αστυνομικών του έδωσε μία κλωτσιά στο στήθος, ότι λιποθύμησε και ότι ξύπνησε μέσα στο κελί. Κατ' αυτόν, όταν οι αστυνομικοί του επέτρεψαν να τηλεφωνήσει, περιέγραψε την κατάσταση του σε ένα φίλο ο οποίος, από την πλευρά του, ειδοποίησε την μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ, η οποία μετέβη αμέσως στο αστυνομικό τμήμα και τον οδήγησε στο νοσοκομείο, όπου έβαλαν τον καρπό του σε γύψο.

119. Ο υποδιευθυντής της αστυνομικής διεύθυνσης Ημαθίας άκουσε όλους τους αστυνομικούς που υπηρετούσαν στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς κατά το χρόνο που αναφέρεται το παραπάνω επεισόδιο στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, τον εκπρόσωπο της μη κυβερνητικής οργάνωσης ΑΡΣΙΣ, η μαρτυρία του οποίου δεν ελήφθη υπ' όψη με την αιτιολογία ότι δεν ήταν αυτόπτης μάρτυς, και εξέτασε όλα τα ιατρικά πιστοποιητικά και διάφορα νόμιμα έγγραφα για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Δεν κατέστη όμως δυνατόν να ακούσει τον R.S., τον διερμηνέα που είχε επισκεφθεί τους προσφεύγοντες και την A. P., την εκπρόσωπο της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες η οποία συνάντησε προσωπικά τους δύο προσφεύγοντες στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς.

120. Πράγματι, σε ότι αφορά στον R. S., ο υποδιευθυντής δεν κατέστη δυνατόν να τον καλέσει. Η εκπρόσωπος του οργανισμού Save the Children για τον οποίον εργαζόταν ο R. S., τον ενημέρωσε ότι αυτός είχε μετακομίσει και είχε εγκατασταθεί στην Κροατία. Ο υποδιευθυντής απευθύνθηκε τότε στην διεύθυνση της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας για να ζητήσει να μάθει εάν υπήρχε κάποιος αστυνομικός που να έχει κάποια ελληνική διασύνδεση στην Κροατία, ο οποίος θα είχε τη δυνατότητα να εξετάσει τον R. S. ως μάρτυρα, πράγμα που δεν κατέστη εφικτόν.

121. Ως προς την A.P., δήλωσε έτοιμη να εξεταστεί υπό την επιφύλαξη ότι θα συναινέσει ο ιεραρχικά προϊστάμενος αυτής. Ο υποδιευθυντής επικοινωνήσε για το σκοπό αυτό δύο φορές με τον διευθυντή του γραφείου της Υπάτης Αρμοστείας στην Αθήνα, αλλά αυτός δεν απάντησε στις δύο επιστολές του. Έχοντας έλθει σε τηλεφωνική επαφή, τόσο ο διευθυντής του γραφείου Υπάτης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα, όσο και η A.P. ενημέρωσαν τον υποδιευθυντή, ότι για να καταθέσει η τελευταία αυτή ως μάρτυς, έπρεπε να λάβει τη συγκατάθεση της Υπάτης Αρμοστείας, άδεια την οποία έπρεπε να λάβει δια μέσου του Υπουργείου Εξωτερικών. Το Υπουργείο Εξωτερικών απάντησε ότι μία τέτοια διαδικασία δεν ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί γιατί δεν προβλεπόταν. Επιπλέον, ο υποδιευθυντής απέστειλε στο αστυνομικό τμήμα του τόπου κατοικίας της A.P. κλήση να παρουσιαστεί, καλώντας την να καταθέσει ως μάρτυρας. Ο αρμόδιος για την κοινοποίηση της κλήσης αστυνομικός, μη έχοντας βρει την A.P. στην οικία της, θυροκόλλησε την κλήση στην κατοικία αυτής. Μετά από μία νέα τηλεφωνική επικοινωνία, η A.P. επανέλαβε στον υποδιευθυντή ότι δεν μπορούσε να καταθέσει χωρίς να έχει εκ των προτέρων λάβει την έγκριση της Υπάτης Αρμοστείας.

122. Στην αναφορά του με ημερομηνία 21 Δεκεμβρίου 2016, ο υποδιευθυντής παρατηρούσε ότι οι ισχυρισμοί των δύο προσφευγόντων δεν ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα, ότι ήσαν προδήλως ψευδείς, χωρίς βάση, και είχαν διατυπωθεί για λόγους σχετικούς με την επιθυμία τους να ξαναβρούν την ελευθερία τους. Σύμφωνα με αυτόν, κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν κατεδείκνυε ότι, κατά την παραμονή τους στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, οι ενδιαφερόμενοι είχαν υποστεί φυσική ή ψυχική

κακομεταχείριση. Ο υποδιευθυντής ανέφερε ότι οι καταγγελλόμενες βιαιότητες από την Υπάτη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες και τις οργανώσεις ΑΡΣΙΣ και Save the Children δεν αντιστοιχούσαν στην πραγματικότητα γιατί είχαν στηριχθεί στους ισχυρισμούς των προσφευγόντων, οι οποίοι κατ' αυτόν ήσαν ψευδείς. Πρόσθετε ότι τα ιατρικά πιστοποιητικά των νοσοκομείων του Κιλκίς και της Θεσσαλονίκης βεβαίωναν σαφώς ότι οι δύο προσφεύγοντες είχαν άριστη υγεία.

123. Την 9^η Ιανουαρίου 2017, ο γενικός διευθυντής της αστυνομικής διεύθυνσης Κεντρικής Μακεδονίας έθεσε στο αρχείο την υπόθεση λόγω απουσίας επαρκών στοιχείων για να προβεί σε άσκηση πειθαρχικών διώξεων κατά των αστυνομικών. Σημείωνε ότι οι καταθέσεις των δύο προσφευγόντων δεν ενισχύονταν από τα ιατρικά πιστοποιητικά, ειδικότερα εκείνη του προσφεύγοντος που αναφέρεται στο παράρτημα υπό τον αριθμό 7 η οποία αφορούσε στο λάκτισμα το οποίο είπε ότι δέχθηκε στον θώρακα και στο κάταγμα του βραχίονα από το οποίο υπέφερε. Υπογράμμισε ότι το ιατρικό πιστοποιητικό που συνετάγη την 9^η Απριλίου 2016 από το νοσοκομείο του Κιλκίς αναφερόταν στην πιθανότητα ύπαρξης « κρίσης πανικού και διαταραχής της διάθεσης» και της ανάγκης να υποβληθεί σε « νευρολογικές και ψυχιατρικές εξετάσεις», και ότι ο ενδιαφερόμενος είχε στη συνέχεια μεταφερθεί στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ της Θεσσαλονίκης για πρόσθετες εξετάσεις. Ο γενικός διευθυντής επεσήμανε ακόμη ότι η εκπρόσωπος της Υπάτης Αρμοστείας που είχε συναντήσει τους δύο προσφεύγοντες και η οποία είχε νομίμως κληθεί από τον αρμόδιο για την προκαταρκτική εξέταση δεν εμφανίστηκε για να καταθέσει ως μάρτυρας.

II. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Το ισχύον εσωτερικό δίκαιο

124. Το άρθρο 118 του υπ' αρ 141/119 προεδρικού διατάγματος σχετικού με τις Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες προσωπικού Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και θέματα οργάνωσης υπηρεσιών προβλέπει ότι:

«1. Τίθενται υπό προστατευτική φύλαξη τα πρόσωπα τα οποία λόγω ηλικίας ή

ψυχικής ή πνευματικής κατάστασης στην οποία βρίσκονται είναι επικίνδυνα στη δημόσια τάξη ή εκθέτουν τον εαυτό τους σε κίνδυνο.

2. Σε προστατευτική φύλαξη τίθενται μέχρι την παράδοσή τους στους οικείους τους, ιδίως:

(α) ανήλικοι που εκούσια ή ακούσια έχουν εξαφανιστεί

(...)

3. Η προστατευτική φύλαξη δεν θεωρείται σύλληψη υπαγόμενη στις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

4. Τα πρόσωπα που τίθενται σε προστατευτική φύλαξη δεν κλείνονται σε κρατητήρια, εκτός εάν δεν μπορεί να αποτραπούν με άλλον τρόπο οι κίνδυνοι που προκαλούν στον εαυτό τους ή τους άλλους.

5. Για τη θέση προσώπου σε προστατευτική φύλαξη συντάσσεται έκθεση που υποβάλλεται στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών (...) Στην έκθεση αναγράφονται εκτός των άλλων οι λόγοι της προστατευτικής φύλαξης και ο χρόνος έναρξης και λήξης αυτής.»

125. Το άρθρο 19 (περί των ασυνόδευτων ανηλίκων) του υπ' αριθ 220/2007 προεδρικού διατάγματος με τίτλο « Υποδοχή των αιτούντων άσυλο- Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2003/9/ΕΟΚ» ορίζει ότι:

«1. Προκειμένου περί ασυνόδευτων ανηλίκων, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν αμέσως τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπησή τους. Προς τούτο, οι αρμόδιες αρχές ενημερώνουν τον Εισαγγελέα Ανηλίκων, και όπου δεν υπάρχει, τον κατά τόπον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών ο οποίος λειτουργεί ως προσωρινός επίτροπος και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για το διορισμό επιτρόπου ανηλίκων(...)»

126. Το άρθρο 13§6 β) του υπ' αριθ 114/2010 προεδρικού διατάγματος με τίτλο « Καθεστώς του πρόσφυγα: Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα», που μεταφέρει στο ελληνικό νομικό σύστημα την οδηγία του Συμβουλίου αρ. 2005/85/ΕΚ της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005, διατυπώνεται ως εξής στα ισχύοντα μέρη που εφαρμόζονται στην συγκεκριμένη περίπτωση:

«6. Στις περιπτώσεις κράτησης των αιτούντων οι αρμόδιες αρχές (...) υποχρεούνται να:

β) Αποφεύγουν την κράτηση των ανηλίκων. Ανήλικοι που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται μόνο για τον απαραίτητο χρόνο έως την ασφαλή παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων.»

127. Ο υπ' αριθ 3907/2011, νόμος με τίτλο « Υπηρεσία ασύλου και πρώτης υποδοχής, επιστροφή προσώπων διαμενόντων παράνομα, άδεια παραμονής, κλπ» τέθηκε σε ισχύ την 26^η Ιανουαρίου 2011. Προσαρμόζει στο ελληνικό νομικό σύστημα την υπ' αριθ 2008/115/EK οδηγία του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα Κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. Ο νόμος αυτός προβλέπει στο υπ' αριθ 32 άρθρο αυτού ότι:

« 1. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι(...) κρατούνται ως έσχατη λύση μόνον για το ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα.

(...)

4. Στους ασυνόδευτους ανηλίκους παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπ' όψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους.
5. Τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού λαμβάνονται πρωτίστως υπ' όψη κατά την κράτηση ανηλίκων σε αναμονή απομάκρυνσης.»

128. Το άρθρο 78 Α (προστασία κατά της απέλασης) του νόμου 3386/2005 σχετικά με την είσοδο, διαμονή και ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια ορίζει ότι:

« Απόφαση απέλασης δεν εκδίδεται σε περίπτωση συνδρομής των όρων της αρχής μη επαναπροώθησης, όπως αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (....) στο άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (....), στα άρθρα 31 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων(...), και στο άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου(...). Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια αρχή του άρθρου 76 παρ. 2 του Ν. 3386/2005 χορηγεί βεβαίωση περί μη απομάκρυνσης για λόγους ανθρωπιστικούς(.....)».

Β. Στοιχεία που παρέσχε η Ελλάδα σχετικά με τη μεταναστευτική κρίση στην Ελλάδα κατά την εποχή των γεγονότων

129. Από το 2015, υπήρξε μια απότομη αύξηση των μεταναστευτικών ροών προς την Ελλάδα. Μεταξύ Ιανουαρίου 2015 και Μαρτίου 2016, πάνω από ένα εκατομμύριο μετανάστες έφτασαν στην Ελλάδα από τις τουρκικές ακτές. Η ροή αυτή δημιούργησε μία άνευ προηγουμένου μεταναστευτική και ανθρωπιστική κρίση η οποία απαιτούσε τη λήψη επείγοντων μέτρων. Η κατάσταση οξύνθηκε ακόμη περισσότερο μετά το κλείσιμο τον Φεβρουάριο του 2016 της διέλευσης από τα δυτικά Βαλκάνια, η οποία εμπόδιζε τους μετανάστες να κατευθυνθούν προς τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Την 10^η Ιουνίου 2016, ο αριθμός των μεταναστών στα ελληνικά νησιά και στην ηπειρωτική Ελλάδα ανερχόταν σε 57 000, την 22^α Σεπτεμβρίου 2016 σε 60 528 και την 6^η Δεκεμβρίου 2016 σε 62 000.

130. Ο αριθμός των μεταναστών που διήλθε από την περιοχή της Ειδομένης, και ο οποίος προκύπτει από την αστυνομική διεύθυνση του Κιλκίς για να μεταβεί στη Βόρεια Ευρώπη, ανερχόταν σε 576 775. Μετά το κλείσιμο της οδού των δυτικών Βαλκανίων, χιλιάδες μετανάστες εγκλωβίστηκαν στα σύνορα. Μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2016, τριάντα περίπου ασυνόδευτοι ανήλικες καταγράφηκαν στο συνοριακό φυλάκιο Αζιούπολης. Παράλληλα, παρατηρείται απότομη αύξηση των αιτημάτων φιλοξενίας τα οποία απευθύνονται στο ΕΚΚΑ, τον αρμόδιο οργανισμό για τη διαχείριση αυτού του τύπου αιτήσεων, από τους αιτούντες άσυλο και τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

131. Οι αιτήσεις φιλοξενίας που προέχονται από ασυνόδευτους ανηλίκους ανέρχονταν σε 1 210 το πρώτο τρίμηνο, σε 1 189 το δεύτερο, σε 1 577 το τρίτο, και σε 1 208 το τέταρτο τρίμηνο. Παράλληλα, παρατηρείται μία πτώση του αριθμού ικανοποίησης των αιτημάτων των ανηλίκων αυτών σε σχέση με το ποσοστό του 2015, δηλαδή της τάξης του 43, 73% το δεύτερο τρίμηνο του 2016, 43,37% το τρίτο, και 61, 17 % το τέταρτο.

132. Δεδομένου ότι για τις αρχές προείχε η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, έκαναν τα πάντα για να αυξήσουν τον αριθμό των

διαθεσίμων θέσεων στις δομές του ΕΚΚΑ. Έτσι, την 1^η Μαρτίου 2017, οι διαθέσιμες θέσεις στις δομές αυτές ανέρχονταν σε 1 362 ενώ τον Μάρτιο του 2016 δεν υπήρχαν παρά μόνον 423 θέσεις.

Γ. Οι διαπιστώσεις του Μεσολαβητή της Δημοκρατίας

133. Σε επιστολή που ο Μεσολαβητής απηύθυνε την 30^η Μαρτίου 2016 στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, στον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής και στον Υπουργό Κοινωνίας Αλληλεγγύης, επεσήμαινε ότι, κατά τους τρεις πρώτους μήνες του 2016, είχαν καταγραφεί 1 150 ασυνόδευτοι ανήλικες. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέσχε το ΕΚΚΑ, οι δομές υποδοχής που προορίζονταν για τους ανήλικους, χωρητικότητας 432 θέσεων, είχαν πλήρως καταληφθεί έτσι ώστε πολλοί ανήλικες (240 πρόσωπα κατά την 29^η Μαρτίου 2016) περίμεναν να βρουν μία θέση και κρατούνταν για μεγάλα διαστήματα στα αστυνομικά τμήματα. Ο Μεσολαβητής υπογράμμιζε ότι ο περιορισμός στην ελευθερία των κινήσεων των ανηλίκων εδικαιολογείτο μόνον για ένα σύντομο χρονικό διάστημα που κρινόταν αναγκαίο για την καταγραφή τους και για την αναζήτηση δομής υποδοχής. Στην περίπτωση που οι θέσεις αυτές στις δομές δεν ήταν διαθέσιμες, οι ασυνόδευτοι ανήλικες έπρεπε να τοποθετηθούν σε προσωρινούς χώρους φιλοξενίας και όχι σε αστυνομικά τμήματα.

134. Ο Μεσολαβητής, από την 17^η έως την 19^η Ιουλίου 2017 πραγματοποίησε επισκέψεις σε αστυνομικά τμήματα της Βόρειας Ελλάδος που δεχόταν ασυνόδευτους ανηλίκους και πρόσφυγες. Σε ανακοινωθέν της 31^{ης} Ιουλίου 2017, διαπίστωνε ότι πολλοί ανήλικοι είχαν τοποθετηθεί εκεί για μεγάλα χρονικά διαστήματα, σε συνθήκες παντελώς ακατάλληλες και χωρίς δυνατότητα να εξέλθουν. Υπενθύμιζε ότι η φιλοξενία των ανηλίκων σε χώρους κράτησης αποτελούσε πρόδηλη παραβίαση των δικαιωμάτων τους.

III ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Α. Τα Ηνωμένα Έθνη

135. Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού της 20^{ης} Νοεμβρίου 1989 προβλέπει στα ισχύοντα άρθρα της:

Ελληνική Δημοκρατία, Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la
République Hellénique, Athènes
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

1. Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημοσίους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στο παιδί την αναγκαία για την ευημερία του προστασία και φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των επιτρόπων του ή των άλλων προσώπων που είναι νόμιμα υπεύθυνοι γι' αυτό, και παίρνουν για το σκοπό αυτό όλα τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε η λειτουργία των οργανισμών, των υπηρεσιών και των ιδρυμάτων που αναλαμβάνουν παιδιά και που είναι υπεύθυνα για την προστασία τους να είναι σύμφωνη με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας και σε ό,τι αφορά τον αριθμό και την αρμοδιότητα του προσωπικού τους, καθώς και την ύπαρξη μιας κατάλληλης εποπτείας.:

Άρθρο 37

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ώστε:

(...)

β) Κανένα παιδί να μην στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να μην αποτελεί παρά ένα έσχατο μέτρο και να είναι της μικρότερης δυνατής χρονικής διάρκειας.

γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ειδικότερα, κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία θα χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρηθεί ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το συμφέρον του παιδιού, και έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων. δ) Τα παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους να έχουν το δικαίωμα για ταχεία πρόσβαση σε νομική ή σε άλλη κατάλληλη συμπαράσταση, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητούν τη νομιμότητα

της στέρησης της ελευθερίας τους ενώπιον ενός δικαστηρίου ή μιας άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής, και για τη λήψη μιας ταχείας απόφασης πάνω σ' αυτό το ζήτημα.

B. Το Συμβούλιο της Ευρώπης

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της τιμωρίας ή της απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης (ΕΠΒ)

α) Κανόνες σχετικά με την κράτηση των παράτυπων μεταναστών

136. Το Μάρτιο 2017 (CPT/inf (2017)3), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της τιμωρίας ή της απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης (ΕΠΒ) εκπόνησε ένα λεπτομερές σύνολο κανόνων σχετικά με την κράτηση των παράτυπων μεταναστών, μεγάλο μέρος των οποίων αφιερώνεται στην ευθύνη των εθνικών αρχών για τα ευάλωτα πρόσωπα και τα παιδιά ειδικότερα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων ορίζει τα παρακάτω [έχουν απαλειφθεί οι σημειώσεις στο τέλος της σελίδας]:

Η ΕΠΒ θεωρεί ότι πρέπει να γίνει κάθε προσπάθεια για να αποφευχθεί η προσφυγή στη στέρηση της ελευθερίας ενός παράνομου μετανάστη ο οποίος είναι ανήλικος.

Όταν, κατ' εξαίρεση, κρατείται ένα παιδί με τους γονείς του, η στέρηση της ελευθερίας θα πρέπει να γίνεται για το μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα. Το παιδί και η μητέρα του (ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο έχει την κύρια ευθύνη του παιδιού) πρέπει να φιλοξενοούνται μαζί σε ίδρυμα που ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Η ΕΠΒ συμπίπτει με την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του παιδιού των Ηνωμένων Εθνών στη θέση «κατ' εφαρμογήν του άρθρου 37 της Σύμβασης [σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού] και της αρχής για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, ότι τα ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά δεν πρέπει, κατά γενικό κανόνα, να κρατούνται.

Η κράτηση δεν δικαιολογείται από μόνο το γεγονός ότι το παιδί έχει χωριστεί ή είναι ασυνόδευτο, ούτε και λόγω του καθεστώτος αυτού σε σχέση με τη νομοθεσία σχετικά με τη μετανάστευση ή τη διαμονή ή την απουσία του καθεστώτος διαμονής». Άλλωστε, άλλα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως η Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή ο Επίτροπος για τα δικαιώματα του ανθρώπου, έχουν δηλώσει ότι τα ασυνόδευτα παιδιά δεν πρέπει να κρατούνται.

Αμέσως μόλις γίνει γνωστή στις αρχές η παρουσία ενός ασυνόδευτου παιδιού, ένα επαγγελματικά ειδικευμένο άτομο θα πρέπει να πραγματοποιεί την αρχική συνέντευξη, σε μια γλώσσα που καταλαβαίνει το παιδί. Θα πρέπει να γίνει μια αξιολόγηση για τα συγκεκριμένα τρωτά σημεία του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων και θεμάτων από σκοπιάς ηλικίας, υγείας, ψυχοκοινωνικών παραγόντων και άλλων αναγκών προστασίας, (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απορρέουν από βία, διακίνηση ή τραύμα). Θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να επιτευχθεί η άμεση απελευθέρωση από το κέντρο κράτησης καθώς και η κατάλληλη ανάληψη της ευθύνης αυτού.

Στα ασυνόδευτα ή χωρισμένα παιδιά που στερούνται της ελευθερίας τους θα πρέπει να παρέχεται άμεση και δωρεάν πρόσβαση σε νομική και άλλη κατάλληλη βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της ανάθεσης κηδεμόνα ή νόμιμου αντιπροσώπου, ο οποίος τα ενημερώνει για τη νομική τους κατάσταση και προστατεύει αποτελεσματικά τα συμφέροντά τους. Μηχανισμοί επανεξέτασης θα πρέπει επίσης να εισαχθούν για την παρακολούθηση της συνεχιζόμενης ποιότητας της κηδεμονίας.

Τα παιδιά θα πρέπει να κρατούνται μόνον σε κέντρα τα οποία έχουν δημιουργηθεί για να ανταποκρίνονται στις ειδικές τους ανάγκες και να διαθέτουν προσωπικό το οποίο θα αποτελείται από άνδρες και γυναίκες εκπαιδευμένους καταλλήλως.

Για να περιοριστεί ο κίνδυνος εκμετάλλευσης, ειδικές ρυθμίσεις θα πρέπει να γίνουν για χώρους διαβίωσης που είναι κατάλληλοι για παιδιά, για παράδειγμα, που είναι διαχωρισμένοι από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρείται ότι είναι καλύτερο για το παιδί να μη γίνει αυτό. Αυτό θα ίσχυε, για παράδειγμα, όταν τα παιδιά συνοδεύονται από τους γονείς τους ή άλλους στενούς συγγενείς. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να γίνει κάθε προσπάθεια αποφυγής χωρισμού της οικογένειας.

Στα παιδιά που στερούνται της ελευθερίας τους θα πρέπει επίσης να παρέχεται μια ποικιλία εποικοδομητικών δραστηριοτήτων (με ιδιαίτερη έμφαση στο να δοθεί η δυνατότητα στο παιδί να συνεχίσει τις σπουδές του)».

β) Οι διαπιστώσεις της ΕΠΒ στην από 26 Σεπτεμβρίου 2017 έκθεσή της

137. Στην από 26 Σεπτεμβρίου 2017 έκθεσή της, την οποία συνέταξε μετά από δύο επισκέψεις στην Ελλάδα, οι οποίες έλαβαν χώρα ή με πρώτη από την 13^η έως τη 18^η Απριλίου 2016 και η δεύτερη από 19 έως 25 Ιουλίου 2016, η ΕΠΒ εξέτασε μεταξύ άλλων, την κατάσταση των ασυνόδευτων ή

χωρισμένων από τις οικογένειές τους αλλοδαπών ανηλίκων οι οποίοι στερούνταν της ελευθερίας τους. Η ΕΠΒ δέχθηκε ότι το δομικό πρόβλημα της ανεπάρκειας κατάλληλων δομών, με τη μορφή ανοικτών δομών, είχε καταστεί οξύ. Κατά συνέπεια πολλές εκατοντάδες ανηλίκων κρατούνταν κατά τη διάρκεια μεγάλων χρονικών διαστημάτων. Η ΕΠΒ αναγνώρισε την προσπάθεια την οποία κατέβαλλαν οι ελληνικές αρχές για να βρεθούν πρόσθετες θέσεις. Παρά ταύτα, έκρινε ότι οι αρχές όφειλαν να επανεξετάσουν την πρακτική τους σε θέματα» προστατευτικής φύλαξης» των ασυνόδευτων ή χωρισμένων από τους γονείς τους ανηλίκων, και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να τεθεί τέλος στην κράτηση των ανηλίκων αυτών. Η θέση αυτή ήταν δικαιολογημένη κατά την ΕΠΒ λόγω της διαπίστωσης ότι εξέλειπαν η παροχή περίθαλψης και προστασίας και λόγω των κακών συνθηκών διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης.

138. Η ΕΠΒ υπογράμμιζε επίσης ότι η πρακτική η οποία συνίστατο στο να κρατούνται στα αστυνομικά τμήματα, με « προστατευτικό» σκοπό, κατά τη διάρκεια πολλών ημερών, και μάλιστα εβδομάδων, οι ασυνόδευτοι ή χωρισμένοι ανήλικοι χωρίς καμία βοήθεια ή ψυχοκοινωνική υποστήριξη ήταν απαράδεκτη. Ανέφερε ότι η καλή διαβίωση των ανηλίκων έπρεπε να είναι πρωταρχικό στοιχείο, πράγμα που εξ ορισμού, όφειλε να αποκλείει κάθε διαβίωση σε αστυνομικά τμήματα ή σε συνοριακά φυλάκια.

γ) Η από 3 Σεπτεμβρίου 2002 12^η γενική Έκθεση δραστηριοτήτων της ΕΠΒ
139. Η 12^η γενική Έκθεση δραστηριοτήτων της ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (ΕΠΒ) της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2002, έχει ως εξής:

« 47. Η κράτηση από την αστυνομία είναι (ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι) μικρής σχετικά διάρκειας. Ωστόσο, οι συνθήκες κράτησης στα κρατητήρια της αστυνομίας πρέπει να πληρούν ορισμένες στοιχειώδεις προϋποθέσεις.

Όλοι οι χώροι κράτησης της αστυνομίας πρέπει να είναι καθαροί, να έχουν εύλογες διαστάσεις λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των ατόμων που μπορούν να τοποθετηθούν σε αυτούς και πρέπει έχουν επαρκή φωτισμό (ήτοι επαρκή για ανάγνωση εκτός των ωρών ανάπαυσης). Κατά προτίμηση, οι χώροι κράτησης θα πρέπει να

διαθέτουν φυσικό φωτισμό. Επιπλέον, οι χώροι αυτοί πρέπει να είναι διαρρυθμισμένοι κατά τρόπο που να επιτρέπουν την ανάπαυση (για παράδειγμα ένα κάθισμα ή ένας σταθερός πάγκος), τα δε άτομα που υποχρεώνονται να διανυκτερεύσουν υπό κράτηση πρέπει να διαθέτουν ένα στρώμα και καθαρές κουβέρτες, Τα άτομα που κρατούνται από την αστυνομία πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες τουαλέτες υπό αξιοπρεπείς συνθήκες και να έχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για να πλένονται. Θα πρέπει να έχουν πρόσβαση ανά πάσα στιγμή σε πόσιμο νερό και να τους προσφέρεται τροφή τις κατάλληλες ώρες, συμπεριλαμβανομένου τουλάχιστον ενός πλήρους γεύματος την ημέρα (δηλαδή κάτι πιο ουσιαστικό από ένα σάντουιτς). Στα άτομα που κρατούνται από την αστυνομία επί 24 ώρες ή περισσότερο θα πρέπει, κατά το μέτρο του δυνατού, να παρέχεται η δυνατότητα να ασκούνται καθημερινά σε μη στεγασμένο χώρο.»

δ) Οι προκαταρκτικές παρατηρήσεις της ΕΠΒ μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα από 10 έως 19 Απριλίου 2018.

140. Στις από 1^{ης} Ιανουαρίου 2018 προκαταρκτικές παρατηρήσεις της, στις οποίες προέβη μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα και η οποία έλαβε χώρα από 10 έως 19 Απριλίου 2018, η ΕΠΒ πιστοποίησε τα παρακάτω ως προς το θέμα του καθεστώτος « προστατευτικής φύλαξης»:

« Στην έκθεσή της μετά την επίσκεψή της που έλαβε χώρα το 2016, η ΕΠΒ είχε ασκήσει κριτική για τη συστηματική και συνεχή κράτηση των ασυνόδευτων ανηλίκων στα αστυνομικά τμήματα (...). [Η αντιπροσωπεία] σημειώνει ότι ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται πάντοτε υπό το καθεστώς της « προστατευτικής φύλαξης» επί πολλές εβδομάδες μέχρι τη μεταφορά τους σε ανοικτό κέντρο υποδοχής, λόγω κυρίως του κυριολεκτικά μικρού αριθμού διαθεσίμων ανοικτών δομών. Η αντιπροσωπεία υπενθυμίζει τη θέση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία τα ασυνόδευτα παιδιά δεν πρέπει κατ' αρχάς να στερούνται την ελευθερία τους και καλεί τις ελληνικές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να θέσουν τέλος στην κράτησή τους σε χώρους της αστυνομίας.»

2. Ο Επίτροπος για τα δικαιώματα του ανθρώπου

141. Σε ένα συνοπτικό κείμενο για τα δικαιώματα των ανηλίκων μεταναστών σε παράτυπο καθεστώς (Comm DH/Position Paper (2010)6), της 25^{ης} Ιουνίου 2010, ο Επίτροπος για τα δικαιώματα του ανθρώπου συνιστούσε τα εξής:

« Η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού εφαρμόζεται πλήρως στα

παιδιά μετανάστες, όπως όλα τα άλλα θεμελιώδη δικαιώματα του παιδιού. Η ευθύνη απέναντι στα παιδιά μετανάστες θα πρέπει να εξετάζεται ανά περίπτωση, λαμβάνοντας υπ' όψη τις ιδιαιτερότητές τους, και θα πρέπει τα ίδια να επηρεάζουν την κατάστασή τους δίνοντας τη δική τους γνώμη.

Ένας υπεύθυνος κηδεμόνας θα πρέπει να ορίζεται το συντομότερο δυνατόν στους χωρισμένους ή ασυνόδευτους ανηλίκους.

(...)

Τα παιδιά δεν πρέπει να κρατούνται παρά μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ως τελευταία λύση και για χρονική διάρκεια όσο το δυνατόν συντομότερη. Κατ' αρχήν, κανένα παιδί μετανάστης δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο ενός μέτρου κράτησης. Επιπλέον, κάθε κράτηση παιδιού θα πρέπει να τίθεται υπό αυστηρό έλεγχο. Ειδικές διατάξεις πρέπει να θεσπίζονται ώστε οι χώροι διαβίωσής να είναι κατάλληλοι για παιδιά, τα οποία θα χωρίζονται από τους ενήλικες, εκτός και αν κρίνεται ότι είναι προτιμότερο να μη συμβεί αυτό προς το συμφέρον αυτών. Μία δικαστική αρχή θα πρέπει να συνοδεύει κάθε απόφαση που συνεπάγεται κράτηση του παιδιού. Τα παιδιά πρέπει να έχουν πρόσβαση δε δικαστική συνδρομή και να έχουν τη δυνατότητα να δέχονται επισκέψεις. Πρέπει να ικανοποιούνται όλες οι βασικές ανάγκες τους, συμπεριλαμβανομένης της ψυχαγωγίας.

(...)

Οι χωρισμένοι ή οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν πρέπει να κρατούνται. Τα Κράτη πρέπει να τα αναλαμβάνουν, να τους παρέχουν χώρο υποδοχής και να τους ορίζουν κατάλληλο κηδεμόνα ο οποίος θα έχει το δικαίωμα να υπηρετεί όσο το δυνατόν καλύτερα τα συμφέροντά τους(...)

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. ΟΙ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 3 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΣΕ ΟΤΙ ΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ Η ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΩΝ, ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΣΕ ΟΤΙ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΥ ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΝ ΟΤΙ ΥΠΕΣΤΗΣΑΝ ΟΙ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ 5 ΚΑΙ 7, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 5§§ 1,2 ΚΑΙ 4.

142. Οι προσφεύγοντες καταγγέλλουν τις συνθήκες κράτησής τους στα διάφορα αστυνομικά τμήματα όπου λέγουν ότι κρατήθηκαν καθώς και στο κέντρο Διαβατών. Καταγγέλλουν ακόμη την απουσία πραγματικής

προσφυγής για να διαμαρτυρηθούν για τις συνθήκες αυτές. Προβάλλουν ως προς αυτές τις παραβιάσεις των άρθρων 3 και 13 της Συμβάσεως. Επικαλούμενοι το άρθρο 3 της Συμβάσεως, οι προσφεύγοντες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7 ενίστανται για το ότι υπέστησαν βιαιοπραγίες από τους αξιωματικούς της αστυνομίας στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς. Καταγγέλουν ακόμη την απουσία μιας αποτελεσματικής εξέτασης των καταγγελιών τους σχετικά με την κακομεταχείριση παρά τις δηλώσεις των εκπροσώπων μη κυβερνητικών οργανώσεων που αναφέρονται στην επιθυμία τους να εξεταστούν από γιατρό. Επικαλούμενοι το άρθρο 5 §§ 1 δ), 2 και 4 της Σύμβασης, όλοι οι προσφεύγοντες διαμαρτύρονται επίσης: για την απουσία τήρησης της νομιμότητας όσον αφορά την κράτησή τους για τον λόγο ότι, παρά την κατάστασή τους ως ασυνόδευτων ανηλίκων, κρατήθηκαν σε κελιά αστυνομικών τμημάτων με ενήλικες κρατούμενους του κοινού δικαίου. Ότι δεν ενημερώθηκαν σε γλώσσα την οποία μπορούσαν να κατανοήσουν για τους λόγους κράτησής τους. Ότι, η απόφαση για την κράτησή τους όπως δεν κοινοποιήθηκε σε αυτούς και δεν είχαν πρόσβαση στο διορισμό δικηγόρου ή διερμηνέα, δεν κατέστησε δυνατή την προσφυγή για να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους. Τα άρθρα της Σύμβασης τα οποία οι προσφεύγοντες επικαλούνται έχουν ως εξής:

Άρθρο 3

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε ποινές ή μεταχείριση απάνθρωπες ή εξευτελιστικές».

Άρθρο 5

«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθεί της ελευθερίας του, ει μη στις ακόλουθες περιπτώσεις και σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία:

(...)

δ) εάν πρόκειται περί νομίμου κρατήσεως ανηλίκου, η οποία αποφασίστηκε για την επιτήρηση της ανατροφής του, ή τη νόμιμη κράτησή του για να παραπεμφεί ενώπιον της αρμόδιας αρχής.

(...)

3. Κάθε συλληφθέν πρόσωπο δέον να πληροφορείται κατά το δυνατόν συντομότερο και εις γλώσσα την οποία εννοεί, τους λόγους της συλλήψεώς

4. του ως και πάσα διατυπούμενη εναντίον του κατηγορία

(...)

4. Κάθε πρόσωπο στερούμενο της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ώστε αυτό να αποφασίσει εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και να διατάξει την απόλυση του σε περίπτωση παράνομης κράτησης(...).

Άρθρο 13

«Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στην παρούσα Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διαπράχθηκε από πρόσωπα ενεργούντα κατά την εκτέλεση των δημοσίων καθηκόντων τους.»

A. Επί του παραδεκτού

143. Το Δικαστήριο, διαπιστώνοντας ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35§ 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου, την κάνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των αντιδίκων

α) Άρθρο 3 της Σύμβασης σχετικά με τις συνθήκες κράτησης ή διαβίωσης

144. Οι προσφεύγοντες σημειώνουν, αναφερόμενοι στη δική τους εκδοχή για τους όρους κράτησης, ότι η μακράς διάρκειας κράτηση σε αστυνομικά τμήματα όπως διατείνονται ότι υπέστησαν είχε ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να καταδικασθεί πλειστάκις βάσει του άρθρου 3 της Σύμβασης το οποίο αναφέρεται στους ενήλικες κρατουμένους. Ισχυρίζονται λοιπόν ότι την εποχή των συμβάντων ήταν 14 έως 17 ετών και ότι διέφυγαν από τις εστίες πολέμου όπου λάμβαναν χώρα μεγάλες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους. Εκθέτουν λοιπόν ότι κατέστησαν απολύτως ευάλωτοι και ότι παρά την κατάσταση αυτή, έπρεπε να παραμείνουν για περιόδους 20 έως 35 ημερών σε κελιά αστυνομικών τμημάτων, όπου κατά την ίδια την ελληνική νομοθεσία, απαγορευόταν να παραμείνουν πέραν των 48 ωρών. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η κατάσταση αυτή, όχι μόνον τους προκάλεσε σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα και μεγάλη απόγνωση, αλλά ότι και οι αρχές τους αρνήθηκαν κάθε ψυχολογική υποστήριξη. Παρατηρούν ότι

οι συνθήκες κράτησής τους στο κέντρο Διαβατών δεν ήταν ούτε και αυτές συμβατές προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Κατ'αυτούς, το Ελληνικό Κράτος αγνόησε πλήρως ως προς αυτούς τις υποχρεώσεις του οι οποίες απορρέουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού όσο και του ευρωπαϊκού δικαίου στο συγκεκριμένο θέμα.

145. Η Κυβέρνηση, αναφερόμενη κατά την εκδοχή της στις συνθήκες παραμονής των προσφευγόντων και προβάλλοντας το κατεπείγον της ανθρωπιστικής κατάστασης που δημιουργήθηκε λόγω της αθρόας άφιξης των προσφύγων την οποία έπρεπε να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές αρχές κατά την εποχή των συμβάντων, υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες διέμειναν σε όλους τους προαναφερόμενους χώρους σε συνθήκες αξιοπρεπείς που σέβονταν τα δικαιώματα του ανθρώπου. Επισημαίνει ότι, στις αστυνομικές διευθύνσεις, οι προσφεύγοντες δεν τέθηκαν σε καθεστώς κράτησης αλλά σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης, προσωρινά και σε αναμονή ανεύρεσης κάποιας κατάλληλης δομής φιλοξενίας για ανήλικους και εποπτευόμενης από το ΕΚΚΑ. Υποστηρίζει ότι, κατά μείζονα λόγο, οι προσφεύγοντες δεν κρατούνταν στην ανοιχτή δομή της safe zone του κέντρου Διαβατών.

B) Άρθρο 13 της Συμβάσεως σε συνδυασμό με το άρθρο 3

146. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι δεν διέθεταν κάποια προσφυγή που θα τους επέτρεπε να θέσουν τέλος στην κατάσταση τους ως θυμάτων λόγω των συνθηκών κράτησής τους. Εκθέτουν ότι, δεν ήταν «κρατούμενοι» κατά την κυριολεκτική έννοια του όρου και σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο άλλα είχαν υπαχθεί σε καθεστώς «προστατευτικής φύλαξης», ήταν εγκλωβισμένοι σε ένα νομικό κενό σε ότι αφορά στην προστασία τους. Επισημαίνουν ότι, όπως η αρχή η οποία είχε διατάξει να τεθούν υπό στο καθεστώς αυτό ήταν η ίδια με εκείνη η οποία εθεωρείτο ως ο κηδεμόνας τους, ήταν αδύνατον να βελτιώσουν την κατάστασή τους. Κατ'αυτούς, μόνον ο εισαγγελέας μπορούσε να θέσει τέλος στην προστατευτική τους φύλαξη στο αστυνομικό τμήμα, και στην περίπτωση που ήταν δυνατόν να το πραγματοποιήσει, θα προσέκρουε στην έλλειψη θέσης στις δομές υποδοχής.

147. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες είχαν στη διάθεσή τους το πραγματικό μέσο της προσφυγής το οποίο και χρησιμοποίησαν. Την προσφυγή στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών του Κιλκίς, με την ιδιότητα του προσωρινού κηδεμόνα των ενδιαφερομένων (άρθρο 19§1 του υπ' αριθ 220/2007). Αναφέρει ότι, ο εισαγγελέας στον οποίο προσέφυγαν οι περισσότεροι προσφεύγοντες και η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ, αντέδρασε άμεσα και διέταξε προκαταρκτική εξέταση καθώς και τη μεταφορά των προσφευγόντων στο κέντρο Διαβατών. Χωρίς να προβάλει τυπικά ένσταση, υποστηρίζει επίσης ότι οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να καταγγείλουν τις συνθήκες «κράτησής» τους στο διοικητή κάθε αστυνομικού τμήματος.

γ) Άρθρο 3 της Σύμβασης σχετικά με τους ισχυρισμούς της κακομεταχείρισης που υπέστησαν οι προσφεύγοντες οι οποίοι αναφέρονται με τους αριθμούς 5 και 7 στο παράρτημα.

148. Σε ότι αφορά στο κεφάλαιο του άρθρου 3 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 5 και 7 παραπονούνται ότι κακοποιήθηκαν από τους αστυνομικούς στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς. Ενίστανται επίσης για την απουσία αποτελεσματικής εξέτασης για την κακομεταχείριση την οποία λένουν ότι υπέστησαν, παρά τις δηλώσεις των εκπροσώπων μη κυβερνητικών οργανώσεων που αναφέρονται στην επιθυμία τους να εξεταστούν από γιατρό.

149. Οι προσφεύγοντες αυτοί υποστηρίζουν ότι, κατά την κράτησή τους στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, την 8^η και 9^η Απριλίου 2016, υπέστησαν από τους αστυνομικούς κακομεταχείριση η οποία, λόγω της ευάλωτης θέσης τους, του εκφοβισμού τον οποίον είχαν ασκήσει και τη δύναμη που είχαν χρησιμοποιήσει οι αστυνομικοί, θα έπρεπε κατ' αυτούς να χαρακτηριστούν ως βασανιστήρια σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Ως προς αυτά, αναφέρουν ότι ο προσφεύγων ο οποίος περιλαμβάνεται στο παράρτημα με τον αριθμό 7 υπέστη χτυπήματα από τους αστυνομικούς στο κεφάλι μέσα στο κελί του και ότι λιποθύμησε, και ότι ο προσφεύγων ο οποίος αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 5 είχε υποστεί διάστρεμμα του

βραχίονα, είχε δεχτεί κλωτσιές στο θώρακα τον είχαν σύρει στα κάγκελα του κελιού, κάτι που τον έκανε να υποστεί κρίση πανικού. Λέγουν ότι και οι δύο είχαν γίνει στόχος εκφοβισμών και ρατσιστικών σχολίων.

150. Σε ότι αφορά στο δικονομικό μέρος του άρθρου 3 της Συμβάσεως, οι προσφεύγοντες αυτοί, στηριζόμενοι στις διαπιστώσεις της ΕΠΒ και του Επιτρόπου για τα δικαιώματα του ανθρώπου ως προς τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται στην Ελλάδα οι έρευνα σχετικά με τους ισχυρισμούς για κακομεταχείριση, υποστηρίζουν ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η έρευνα δεν υπήρξε εμπεριστατωμένη, ούτε ταχεία, ούτε έλαβε χώρα από ανεξάρτητα όργανα. Ισχυρίζονται επίσης ότι, εάν οι εκπρόσωποι της Υπάτης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες- HCR ζήτησαν τη μεταφορά τους σε νοσοκομείο, ήταν ώστε να πιστοποιηθεί η κατάστασή τους από γιατρούς, κάτι που θα εισπράττετο ως απειλή από τους αστυνομικούς οι οποίοι θα έθεταν σε κίνηση μία διαδικασία κατά των εν λόγω προσφευγόντων για ψευδή δήλωση. Προσθέτουν ότι όλα τα ιατρικά πιστοποιητικά που είχαν εκδοθεί από τα νοσοκομεία που τους εξέτασαν μιλούσαν για προβλήματα επικοινωνίας μαζί τους λόγω απουσίας διερμηνέα.

151. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7 δεν υπέστησαν κακομεταχείριση κατά τη διέλευσή τους από το αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς. Αναφέρει ότι, αντίθετα, οι αστυνομικοί ενήργησαν προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων, διευκόλυναν τις συναντήσεις με τους εκπροσώπους της Υπάτης Αρμοστείας και άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις και παρείχαν την αναγκαία ιατρική περίθαλψη. Υποστηρίζει ακόμη ότι οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 5 και 7 δεν παρέχουν κανένα στοιχεί που να αποδεικνύει τους ισχυρισμούς τους για κακομεταχείριση.

152. Ως προς το σκέλος της διαδικασίας του άρθρου 3 της Σύμβασης, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων εξετάστηκαν πλήρως τόσο σε ποινικό όσο και σε πειθαρχικό επίπεδο. Θεωρεί ότι η προκαταρκτική εξέταση την οποία διέταξε ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών Κιλκίς διεξήχθη ταχύτατα και επιμελώς. Εκθέτη ότι η εξέταση όλων των

αποδεικτικών στοιχείων δεν κατέτεινε στην εύρεση ενδείξεων ενοχής των συγκεκριμένων αστυνομικών και οδήγησε στην αρχειοθέτηση της υπόθεσης. Εκτιμά ότι ο πειθαρχικός έλεγχος υπήρξε ταχύς και ενδεδειγμένος και ότι κατέληξε στη σύνταξη ογκώδους εκθέσεως που κατέληγε στο ότι οι συγκεκριμένοι αστυνομικοί δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα.

δ) Άρθρο 5 § 1 της συμβάσεως

153. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι οι αρχές δεδομένου ότι τους τοποθέτησαν σε κελιά τα οποία βρίσκονται μέσα σε αστυνομικά τμήματα, προέβησαν σε μία μηχανική και λανθασμένη εφαρμογή του άρθρου 118 του υπ'αρ 141/1991 προεδρικού διατάγματος, αγνοώντας πλήρως την ευάλωτη κατάστασή τους και παραγνωρίζοντας το σκοπό του προεδρικού διατάγματος ο οποίος, κατ' αυτούς, συνίσταται στο να προστατεύσει τους ανηλίκους. Εκτιμούν ότι, ανεξάρτητα από την ονομασία την οποία φέρει η δομή που υποδέχεται τα άτομα και τον χαρακτηρισμό που προσέδωσε το εσωτερικό δίκαιο σχετικά με την τοποθέτηση στην υπό κρίση δομή, όπως «προστατευτική φύλαξη», τα πρόσωπα θεωρούνται ότι έχουν στερηθεί της ελευθερίας τους, σε συνάρτηση με τη φύση των περιορισμών που επιδρούν στην ελευθερία κινήσεών τους, και το σωρευτικό αποτέλεσμα των συνθηκών διαβίωσης στις δομές αυτές. Θεωρούν ότι το γεγονός πως μια μορφή στέρησης της ελευθερίας δεν αναγνωρίζεται ως κράτηση από τις αρχές, αφαιρεί από τους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να τύχουν των δικονομικών εγγυήσεων για να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα και την αναγκαιότητα της στέρησης της ελευθερίας. Διατείνονται ότι αυτό καταλήγει σε απαράδεκτη κατάσταση στην οποία, κατ' αυτούς, εκείνοι οι οποίοι έχουν μεγαλύτερη ανάγκη περίθαλψης και προστασίας να στερούνται κάθε ελευθερίας για μακρά χρονικά διαστήματα. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι στερήθηκαν αυθαίρετα την ελευθερία τους από την αρχή η οποία θα αναλάμβανε χρέη κηδεμόνα και την υποχρέωση να επαγρυπνά ως προς την προστασία των δικαιωμάτων τους τα οποία εγγυάται η Σύμβαση.

154. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, κατά πρώτον, ότι η απαρίθμηση στην παράγραφο δ) του άρθρου 5 § 1 της Συμβάσεως των λόγων οι οποίοι

επιτρέπουν την κράτηση ανηλίκου, δεν είναι εξαντλητική. Επιπλέον, σύμφωνα με την ίδια, το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες τέθηκαν υπό προστατευτική φύλαξη στα αστυνομικά τμήματα αποτελούσε μέτρο που ανταποκρινόταν στον κατεπείγοντα χαρακτήρα υπέρ του συμφέροντος των ανηλίκων και απέβλεπε στην απομάκρυνση κάθε κινδύνου για τη ζωή και ασφάλεια αυτών. Η Κυβέρνηση εκθέτει ότι, την εποχή που συνέβησαν τα γεγονότα αυτά, λόγω της ιδιαίτερης ανθρωπιστικής συνθήκης που επικρατούσε στην Ελλάδα, καμία άλλη λύση δεν ήταν δυνατή. Αναφέρει ότι η τοποθέτηση σε αστυνομικά τμήματα δεν διήρκεσε παρά μόνο για μία απολύτως αναγκαία περίοδο, ακριβώς τον χρόνο που απαιτείτο για να βρεθεί μία κατάλληλη δομή για ανήλικους ικανή να δεχθεί τους προσφεύγοντες.

155. Τέλος, η Κυβέρνησης υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός των προσφευγόντων σύμφωνα τον οποίο, τοποθετήθηκαν στο συνοριακό φυλάκιο της ΑΑξιούπολης και στα αστυνομικά τμήματα της Αξιούπολης και του Κιλκίς, σε κελιά μαζί με ενήλικες κρατουμένους, είναι ψευδής. Εκθέτει ότι, κατά το χρόνο των συμβάντων, το συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και το αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης υποδέχονταν αποκλειστικά ανήλικους και ότι, στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς, οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στους αριθμούς 5 και 7 τοποθετήθηκαν σε κελιά με άλλους ανήλικους.

ε) Άρθρο 5§ 2 της συμβάσεως

156. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διαταγή για απέλαση η οποία είχε αρχικά εκδοθεί εις βάρος τους από την αστυνομία δεν τους μεταφράστηκε ποτέ και ότι δεν τους ερμήνευσαν ποτέ το περιεχόμενό της. Επιπλέον συμπεραίνουν ότι οι αρχές δεν τους ενημέρωσαν για τους λόγους της μεταφοράς τους στο αστυνομικό τμήμα της Αξιούπολης και ότι δεν τους παρείχαν κανένα στοιχείο για το χρονικό διάστημα της κράτησής τους και τα δικαιώματά τους ως ασυνόδευτοι ανήλικοι. Τέλος, υποστηρίζουν ότι η απόφαση σχετικά με την κράτησή τους / προστατευτική φύλαξη δεν τους κοινοποιήθηκε ουδέποτε εγγράφως.

157. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες ενημερώθηκαν άμεσα και σε γλώσσα που κατανοούσαν μέσω διερμηνέων που

συνεργάζονταν με την αστυνομία, για την αναγκαιότητα να τους θέσουν υπό προστατευτική φύλαξη. Εκτιμά ότι από το έγγραφο με το οποίο οι προσφεύγοντες ζήτησαν από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών την 11^η Απριλίου 2014 να επιληφθεί της υπόθεσης, προκύπτει ότι αυτοί γνώριζαν τους λόγους για τους οποίους είχαν τοποθετηθεί στα αστυνομικά τμήματα.

στ) Άρθρο 5 § 4 της Συμβάσεως

158. Οι προσφεύγοντες ενίστανται ότι η ελευθερία κινήσεών τους περιορίστηκε στο μέγιστο βαθμό χωρίς οι αρχές να έχουν αναγνωρίσει σε αυτούς το καθεστώς του κρατουμένου, πράγμα που θα τους στερούσε από κάθε δικονομικό δικαίωμα συναφές προς το καθεστώς αυτό. Ισχυρίζονται ότι δεν ενημερώθηκαν κατ' αρχάς ως προς την πραγματική νομική βάση στην οποία στηριζόταν η κράτησή τους και τα δικαιώματα τα οποία διέθεταν για να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησης αυτής. Αναφέρουν κατόπιν ότι η προσφυγή στον εισαγγελέα δεν θα είχε καμία αποτελεσματική πρακτική διότι, κατ' αυτούς, ο εισαγγελέας ο ίδιος είχε διατάξει να τοποθετηθούν στα αστυνομικά τμήματα. Υποστηρίζουν τέλος ότι οι αντιρρήσεις που διατυπώνονται στο άρθρο 76 του νόμου 3386/2005 δεν αποτελούν παρά μία θεωρητική προσφυγή, λαμβάνοντας υπ' όψη τα πολλαπλά πρακτικά εμπόδια τα οποία στην πραγματικότητα θα είχαν δυσχεράνει τους μετανάστες σε παράτυπο καθεστώς και τους αιτούντες άσυλο να προσφύγουν στα διοικητικά δικαστήρια.

159. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι όλοι οι λόγοι των προσφευγόντων σχετικά με τη νομιμότητα της τοποθέτησής τους υπό προστατευτική φύλαξη, στη συνέχιση αυτής και στις εκεί σχετικές συνθήκες έχουν διατυπωθεί στο έγγραφο με το οποίο προσέφυγαν στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών του Κιλκίς την 11^η Απριλίου 2014. Συνεπώς, κατ' αυτήν ο εισαγγελέας διέταξε την άμεση μεταφορά των προσφευγόντων σε δομή περισσότερο κατάλληλη και διέταξε την προκαταρκτική εξέταση για την αναζήτηση τυχόν ποινικών ευθυνών. Η Κυβέρνηση εκτιμά συνεπώς, ότι οι προσφεύγοντες διέθεταν ένα πραγματικό και απλό ένδικο μέσο του οποίου, κατ' αυτήν, έκαναν χρήση, ο λόγος όμως αυτός υπήρξε προδήλως αβάσιμος.

2. Οι τρίτοι παρεμβαίνοντες

Α- Ο Υπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες

160. Στις παρατηρήσεις του ο Υπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες αναλύει το εσωτερικό ισχύον δίκαιο στην Ελλάδα σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους και στις υπάρχουσες πρακτικές που υπάρχουν στη χώρα αυτή ως προς το συγκεκριμένο θέμα. Εκθέτει και αναλύει επίσης τις αρχές του διεθνούς δικαίου στο θέμα των προσφύγων καθώς και τις αρχές που απορρέουν από το ευρωπαϊκό δίκαιο και τη νομολογία του ευρωπαϊκού Δικαστηρίου δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την κράτηση των ασυνόδευτων ανηλίκων.

161. Ειδικότερα, σε ότι αφορά στις πρακτικές στην Ελλάδα, ο Υπατος Αρμοστής πιστοποιεί ότι η μεγάλη πλειοψηφία ασυνόδευτων ανηλίκων κρατούνται εν όψει της στέγασής τους σε κατάλληλες δομές υποδοχής. Αναφέρει ότι ο περιορισμένος αριθμός ανοικτών δομών προέκυψε το 2016 σε περιόδους παρατεταμένης κράτησης που υπερέβησαν τα επιτρεπόμενα από το νόμο όρια (είκοσι πέντε ημέρες) για τις ανάγκες υποδοχής και ταυτοποίησης εκείνων που ζητούσαν άσυλο. Εκθέτει ότι, μετά το κλείσιμο των συνόρων της Ελλάδος με τις γειτονικές χώρες, υπήρξε αξιοσημείωτη αύξηση του αριθμού των ανηλίκων που παρέμεναν στην Ελλάδα για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα, και κατά συνέπεια, προέκυπτε μια αύξηση των αιτήσεων φιλοξενίας που απευθύνονταν στο ΕΚΚΑ. Προσθέτει δε, ότι περιμένοντας να βρεθούν θέσεις στις δομές του ΕΚΚΑ, και να υποβληθούν σε ιατρικές εξετάσεις με σκοπό τη στέγαση αυτή, οι ανήλικοι ήταν δυνατόν να περνούν μακρά χρονικά διαστήματα κρατούμενοι σε αστυνομικά τμήματα ή σε hotspots.

162. Σε ότι αφορά στις συνθήκες κράτησης στα κέντρα αυτά, ο Υπατος Αρμοστής καταγγέλλει τα πολυάριθμα κενά σε θέματα ψυχολογικής υποστήριξης, ιατρικής περίθαλψης και νομικής υποστήριξης. Ισχυρίζεται δε ότι η γνωστοποίηση πληροφοριών στους ανηλίκους σε γλώσσα που κατανοούσαν εξακολουθούσε να είναι προβληματική λόγω έλλειψης διερμηνέων και αδυναμίας μετάφρασης των διοικητικών αποφάσεων. Κατά

την άποψη του η ψυχαγωγία για τα παιδιά και τους εφήβους ήταν περιορισμένη και η ανεπάρκεια θέρμανσης ή υπερθέρμανσης των χώρων είχαν επιπτώσεις στην υγεία τους. Ο Υπατος Αρμοστής εκθέτει ότι οι ίδιες συνθήκες είχαν διαπιστωθεί ότι υπήρχαν στα αστυνομικά τμήματα, τα οποία δεν είχαν σχεδιαστεί για την κράτηση ανθρώπων παρά μόνο για λίγες ημέρες. Δηλώνει ότι πολλά αστυνομικά τμήματα είχαν κάκιστο εξαερισμό και φωτισμό και δεν πρόσφεραν καμία πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο για προαυλισμό, ότι οι συνθήκες ζωής ήταν συχνά κακές και ότι συνέχεια υποβαθμίζονταν λόγω του υπερπληθυσμού και της ανεπάρκειας συντήρησης των χώρων. Εκτιμά ότι οι συνθήκες αυτές, σε συνδυασμό με τα προβλήματα υγιεινής και απουσίας ιατρικής περίθαλψης, δημιουργούσαν κίνδυνο για τη σωματική και ψυχική υγεία των ανηλίκων.

163. Τέλος, ο Υπατος Αρμοστής περιγράφει κάποιες εναλλακτικές προτάσεις για την κράτηση, κυρίως τη δημιουργία μιας safe zone μέσα στις ανοιχτές δομές εν αναμονή της δημιουργίας για τους ασυνόδευτους ανήλικους δομών πιο κατάλληλων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Επισημαίνει ότι αυτή η ιδέα τέθηκε σε εφαρμογή σε τρεις τοποθεσίες πλησίον της Θεσσαλονίκης; Στα Λαγκαδίκια, στα Διαβατά και στην Αλεξάνδρεια, και ότι αυτές οι safe zone είχαν χωρητικότητα για 30 πρόσωπα καθεμία.

β) Το Κέντρο AIRE : Το Ολλανδικό Συμβούλιο προσφύγων Vlushtelingen Werk Nederland), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες και τους εξορίστους και η Διεθνής Επιτροπή Νομικών

164. Οι παρεμβαίνοντες αυτοί οργανισμοί δηλώνουν ότι η Σύμβαση θα πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως άλλων διεθνών συμβάσεων, ιδίως της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού του 1989. Κρίνουν ότι αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν πρόκειται για την κράτηση παιδιών, κατάσταση στην οποία η ιδιαίτερη περίπτωση ενός παιδιού και το βέλτιστο συμφέρον του είναι πρωταρχικά στοιχεία. Συνεπώς, κατ'αυτούς το βέλτιστο αυτό συμφέρον αποκλείει κάθε προσφυγή στο μέτρο της κράτησης.

Οι παρεμβαίνοντες οργανισμοί κρίνουν επιπλέον ότι η κράτηση των παιδιών μεταναστών για τις ανάγκες ελέγχου της μετανάστευσης δεν υπακούει στο άρθρο 5§ 1 δ) της Σύμβασης, που συνδέεται στενά με τις ανάγκες παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της προστασίας του παιδιού. Κρίνουν ότι η κράτηση παιδιών μεταναστών είναι εξίσου αυθαίρετη υπό το πρίσμα του άρθρου 5§1 στ) της Σύμβασης. Κατ' αυτούς, πριν ληφθεί διοικητικό μέτρο που να αφορά ασυνόδευτο παιδί και με στόχο τον σεβασμό των δικονομικών εγγυήσεων που αποβλέπουν στην αξιολόγηση του βελτίστου συμφέροντος του παιδιού, το Κράτος οφείλει να υποδεικνύει κηδεμόνα και να παρέχει στο παιδί της κατάλληλες πληροφορίες σε γλώσσα που κατανοεί.

165. Οι προαναφερόμενοι παρεμβαίνοντες οργανισμοί εκτιμούν ότι ψευδείς πληροφορίες και κατά μείζονα λόγο, η απουσία πληροφοριών που να αφορούν στις αιτίες για τις οποίες κρατείται ένα παιδί αποτελούν παραβιάσεις των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 5 της Σύμβασης ακόμη και αν η κράτηση δεν είναι αυθαίρετη. Τέλος, θεωρούν ότι τα Κράτη μέλη της ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υποχρεωμένα να παράσχουν στα παιδιά τις συνθήκες, τις διαδικασίες και τις αναγκαίες πληροφορίες για να εξασφαλίσουν σε αυτά πραγματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη για να προβάλλουν τα δικαιώματά τους τα οποία εγγυάται η Χάρτα των Θεμελιωδών δικαιωμάτων.

3. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Άρθρα 3 και 13 της Σύμβασης σχετικά με τους όρους κράτησης ή διαβίωσης

ι) Άρθρο 3

α) Τα αστυνομικά τμήματα

166. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι έχει ήδη, κατ'επανάληψη, υποχρεωθεί να ασχοληθεί με υποθέσεις σχετικές με τις συνθήκες φυλάκισης σε χώρους της αστυνομίας, ατόμων που τέθηκαν σε προσωρινή κράτηση ή σε κράτηση εν όψει της απέλασής τους, και ότι έχει εκδώσει αποφάσεις για παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης στις υποθέσεις αυτές (ίδε μεταξύ άλλων, Σιάσιος και λοιποί κατ' Ελλάδος, αρ. 30303/074 Ιουνίος 2009,

Βαφειάδης κατά Ελλάδα, αρ 24981/07, 2 Ιουλίου 2009, Shunaen κατά Ελλάδα, αρ 8249/07, 29 Οκτωβρίου 2009, Tabesh κατά Ελλάδα, αρ 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009, Efremidze κατά Ελλάδα, αρ 33225/08, 21 Ιουνίου 2011, Ασλάνης κατά Ελλάδα, αρ 36401/10, 17 Οκτωβρίου 2013, Καβούρης και λοιποί κατά Ελλάδα, αρ 73237/12, §§ 35-40, 17 Απριλίου 2014, και Tenko κατα Ελλάδα, αρ 7811/15, 21 Ιουλίου 2016). Το Δικαστήριο, παραμερίζοντας τις ιδιαίτερες ανεπάρκειες ως προς την κράτηση των ενδιαφερομένων σε κάθε μία από τις προαναφερόμενες υποθέσεις, με ιδιαίτερη επισήμανση στον υπερπληθυσμό, με την έλλειψη εξωτερικού χώρου για τον προαυλισμό, με την ανθυγιεινή ποιότητα της σίτισης, βάσισε τη σκέψη του για την παραβίαση του άρθρου 3 στην ίδια τη φύση των αστυνομικών τμημάτων, τα οποία είναι τόποι οι οποίοι προορίζονται να δέχονται άτομα για σύντομη διάρκεια. Έτσι, ο χρόνος της κράτησης που κυμαίνεται μεταξύ του ενός και τριών μηνών, εκλαμβάνεται ως αντίθετος προς το άρθρο 3 (Σιάσιος και λοιποί, όπως αναφέρθηκε παραπάνω 32, Βαφειάδης, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, §§ 35-36, Shunaen, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, § 39, Tabesh, όπως αναφέρθηκε παραπάνω § 43, Efremiadze, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, § 41 Ασλάνης, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, § 39, Chazarjan κατά Ελλάδα, αρ 76951/12, 16 Ιουλίου 2015, Πεϊδης κατ' Ελλάδα αρ 728/13, 16 Ιουλίου 2015, Ali και λοιποί κατ' Ελλάδα, αρ 13385/14, §§ 15-20, 7 Απριλίου 2016, Γραμμοσένης και λοιποί κατ' Ελλάδα, αρ 16287/13, §§ 48-50, 30 Μαρτίου 2017, Ιατρόπουλος και λοιποί κατ' Ελλάδα, αρ 23262/13, §§ 37-41, 20 Απριλίου 2017, και S.Z. κατ' Ελλάδα αρ 66702/13, §§ 38-42, 21 Ιουνίου 2018). Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι στην υπόθεση Τσαρπέλας κατ' Ελλάδα (αρ 74884/13, §§ 48-50, 26 Απριλίου 2018), το Δικαστήριο κατέληξε στην παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως για το χρόνο των είκοσι επτά ημερών κράτησης, λαμβάνοντας υπ' όψη την ευάλωτη κατάσταση του προσφεύγοντος, και ειδικότερα το γεγονός ότι το δεξί του πόδι είχε ακρωτηριαστεί, έτσι ώστε χρησιμοποιούσε δεκανίκια για να μετακινηθεί.

167. Το Δικαστήριο δέχεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι προσφεύγοντες κρατήθηκαν κατά χρονικά διαστήματα από είκοσι μία έως

τριάντα τρεις ημέρες στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολεως και στο αστυνομικό τμήμα του Κιλκίς και Πολυκάστρου. Το Δικαστήριο επισημαίνει πρωτίστως, ότι οι προσφεύγοντες παρουσιάζουν καταθέσεις των συμβάντων που δεν συμπίπτουν ως προς τις συνθήκες κράτησης που ίσχυαν στα υπό κρίσιν αστυνομικά τμήματα. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι τα κελιά του αστυνομικού τμήματος Αξιούπολης, στα οποία είχαν τοποθετηθεί ήταν υπερπλήρη, δεν διέθεταν θέρμανση και είχαν κακό εξαερισμό και φωτισμό χωρίς τη δυνατότητα να εξέλθουν ούτε να προαυλιστούν, προσθέτουν δε ότι η σίτιση ήταν κακής ποιότητας, ότι κοιμόντουσαν κατάχαμα και ότι τα κλινοσκεπάσματα ήταν βρώμικα (παράγραφος 17 παραπάνω). Ως προς τις υλικές συνθήκες κράτησης στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου, οι προσφεύγοντες αναφέρουν ότι κινδύνευσαν να καούν από τη φωτιά λόγω των αφορήτων συνθηκών κράτησης. Και μάλιστα, ο προσφεύγων που περιλαμβάνεται στο παράρτημα με αριθμό 8 ισχυρίζεται ότι έπασχε από άσθμα λόγω του ανεπαρκούς αερισμού και της έλλειψης θέρμανσης τη νύχτα (παράγραφος 18 παραπάνω). Η Κυβέρνηση από την πλευρά της, βεβαιώνει κυρίως, ότι τα κελιά του συνοριακού φυλακίου Αξιούπολης διέθεταν επτά κρεβάτια και ότι ήταν δυνατόν να προστεθούν επί πλέον στρώματα. Προσθέτει ότι οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα πρόσβασης σε βιβλία, εφημερίδες και σε ηλεκτρονικά παιχνίδια. Πάντοτε κατά την Κυβέρνηση, οι προσφεύγοντες δεν ήταν έγκλειστοι στα κελιά του συνοριακού φυλακίου Αξιούπολης, του αστυνομικού τμήματος του Κιλκίς και του αστυνομικού τμήματος Πολυκάστρου, και ότι είχαν τη δυνατότητα κυκλοφορίας στο εσωτερικό των τμημάτων. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι τα κελιά του συνοριακού φυλακίου Αξιούπολης, του αστυνομικού τμήματος Αξιούπολης, του αστυνομικού τμήματος Πολυκάστρου θερμαίνονταν και διέθεταν ζεστό νερό και ότι το κελί του αστυνομικού τμήματος του Κιλκίς φωτιζόταν και αεριζόταν επαρκώς (παράγραφοι 86-100).

168. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι τα αστυνομικά τμήματα εμφανίζουν χαρακτηριστικά που γεννούν στον κρατούμενο το αίσθημα της μοναξιάς, χωρίς εξωτερική αυλή για τον προαυλισμό τους ή για να ασκηθούν, ούτε εσωτερική δομή σίτισης, ούτε, κατά γενικό κανόνα, ραδιοφωνικό δέκτη ή

τηλεόραση για να έχουν κάποια επαφή με τον εξωτερικό κόσμο και δεν είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες παρατεταμένου εγκλεισμού (ίδε, *Kaja* κατά *Ελλάδος*), αρ 32927/03, §49, 27 Ιουλίου 2006). Πράγματι, η κράτηση στα αστυνομικά τμήματα μπορεί να δημιουργήσει στους ενδιαφερομένους το αίσθημα της απομόνωσης από τον εξωτερικό κόσμο, με δυνητικά αρνητικές συνέπειες στη φυσική τους κατάσταση και ψυχισμό (ίδε, *Efreimidze*, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 41). Σύμφωνα με την ΕΠΒ, η κράτηση στην αστυνομία είναι (ή θα έπρεπε να είναι) σχετικά σύντομης διάρκειας και τα κρατούμενα στην αστυνομία πρόσωπα για χρονικό διάστημα 24 ωρών ή και περισσότερο, θα έπρεπε κατά το μέτρο του δυνατού, να διαθέτουν καθημερινή άσκηση σε ανοιχτούς χώρους (ίδε, υπό την έννοια αυτή τις συστάσεις της ΕΠΒ σε υποθέσεις κράτησης από την αστυνομία, παράγραφος 139 παραπάνω). Από τη δικογραφία λοιπόν, συνάγεται ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν τη δυνατότητα να εξέλθουν από τα υπό κρίσιν αστυνομικά τμήματα- πράγμα που δεν αμφισβητείται από την Κυβέρνηση. Η διαπίστωση αυτή επαυξάνεται από το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες ήταν όλοι ανήλικοι. Από την άποψη αυτή, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, στην επιστολή που απέστειλε την 30^η Μαρτίου 2016 στον υπουργό Προστασίας του πολίτη, στον υπουργό μεταναστευτικής Πολιτικής και στον υπουργό κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο Μεσολαβητής δήλωσε ότι ο περιορισμός της ελευθερίας κινήσεων των ασυνόδευτων ανηλίκων σε αστυνομικά τμήματα δικαιολογείται μόνον για σύντομη περίοδο αναγκαία για την καταγραφή τους και την αναζήτηση δομής υποδοχής. Ανέφερε ότι, σε περίπτωση κατά την οποία οι θέσεις στις δομές αυτές δεν είναι διαθέσιμες, οι ανήλικοι θα έπρεπε να τοποθετηθούν σε χώρους προσωρινής φιλοξενίας και όχι στα αστυνομικά τμήματα. Επίσης η ΕΠΒ στην από 26 Σεπτεμβρίου 2017 έκθεσή της, υπογράμμισε ότι η πρακτική στην κράτηση εντός των αστυνομικών τμημάτων, με « προστατευτικό » σκοπό, κατά τη διάρκεια πολλών ημερών, δηλαδή εβδομάδων των ασυνόδευτων ή χωρισμένων ανηλίκων χωρίς καμία παροχή βοήθειας ή ψυχολογικής υποστήριξης και κοινωνικής αρωγής ήταν απαράδεκτη. Η ΕΠΒ, στις προκαταρκτικές παρατηρήσεις της μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα από την 10^η έως την 18^η Απριλίου 2018, διαπίστωσε ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνταν πάντοτε υπό το

καθεστώς της «προστατευτικής φύλαξης» για πολλές εβδομάδες, λόγω κυρίως του ανεπαρκούς αριθμού ανοιχτών και διαθέσιμων υποδομών. Η ΕΠΒ κάλεσε τις ελληνικές αρχές να εντείνει τις προσπάθειες της για να τεθεί τέλος στην κράτησή τους σε χώρους της αστυνομίας (παράγραφος 140 παραπάνω).

169. Το Δικαστήριο, αφού προέβη στην εξέταση όλων των στοιχείων που υπεβλήθησαν σε αυτό, κρίνει ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα στοιχείο ούτε επιχείρημα το οποίο να οδηγήσει σε συμπέρασμα διαφορετικό στη συγκεκριμένη περίπτωση από εκείνο στο οποίο η ίδια κατέληξε σχετικά με τις προαναφερόμενες υποθέσεις.

170. Τα στοιχεία αυτά της επαρκούν για να συμπεράνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως.

β) Το κέντρο Διαβατών

171. Η θέση των προσφευγόντων προσδιορίζεται από το νεαρόν της ηλικίας τους, το γεγονός ότι ήσαν αλλοδαποί σε καθεστώς παρανομίας σε μία άγνωστη χώρα, ότι δεν συνοδεύονταν και συνεπώς εγκαταλελειμμένοι στη τύχη τους τους. Λαμβάνοντας υπ' όψη την απόλυτη προστασία που παρέχει το άρθρο 3 της Σύμβασης, πρέπει, σύμφωνα με το Δικαστήριο, να έχουμε υπ' όψη μας ότι τα στοιχεία αυτά είναι καθοριστικά. Οι προσφεύγοντες προέρχονταν χωρίς καμία αμφισβήτηση από την ομάδα των πιο ευάλωτων προσώπων της κοινωνίας και εναπόκειτο στο Ελληνικό Κράτος να τα προστατεύσει και να τα αναλάβει υιοθετώντας απέναντί τους μέτρα ανάλογα προς τις θετικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 3 (Mubilanzila Mayeka et Kaniki Mitunga, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, §§ 55).

172. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι θέσεις των διαδίκων διαφέρουν ως προς τους όρους διαβίωσης των προσφευγόντων στην ειδική ζώνη για ασυνόδευτους ανηλίκους-« safe zone » του κέντρου των Διαβατών.

173. Αφ' ενός, οι προσφεύγοντες επικαλούνται κυρίως τις συνθήκες υπερπληθυσμού στις σκηνές όπου κοιμόντουσαν, την έλλειψη ηλεκτρικού ρεύματος, θέρμανσης και τρεχούμενου νερού μέσα στις σκηνές, την κακή ποιότητα της σίτισης και την περιορισμένη παροχή περίθαλψης.

Επικαλούνται επίσης και άλλα προβλήματα συναφή με τις σχέσεις τους με τους ενήλικες, των οποίων όμως η ακρίβεια δύσκολα επαληθεύεται. Αφ' ετέρου, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η «safe zone», την οποία διευθύνει μία μη κυβερνητική οργάνωση, δημιουργήθηκε για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονταν στον τομέα του Κιλκίς και της Ειδομένης. Είχε εγκατασταθεί εκτός του κέντρου των Διαβατών, αποτελείτο από πέντε σκηνές χωρητικότητας έξι προσώπων κάθε μία, εξοπλισμένες με έξι πτυσσόμενα κρεβάτια και δύο τουαλέτες. Κάθε ένοικος της σκηνής λάμβανε έναν υπνόσακκο και τρία κλινοσκεπάσματα. Η ιατρική περίθαλψη λάμβανε χώρα από ώρα 8:00 έως τις 22:00 από το προσωπικό του στρατού, του ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και των ιατρών των οργανώσεων «Women and Health Alliance» και τους «Ιατρούς του Κόσμου». Την ψυχολογική υποστήριξη είχε αναλάβει η μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ, η οποία απασχολούσε εκεί τρεις κοινωνικούς λειτουργούς και ένα ψυχολόγο.

174. Το Δικαστήριο, επισημαίνει από την πλευρά του ότι το κέντρο των Διαβατών ήταν ανοικτή δομή, όπου οι προσφεύγοντες μπορούσαν να βγουν και να εισέλθουν όποτε ήθελαν. Άλλωστε, το Δικαστήριο δεν παραλείπει να αναφέρει το γεγονός ότι μεταξύ Ιανουαρίου 2015 ΚΑΙ Μαρτίου 2016, οι μεταναστευτικές ροές προς την Ελλάδα δημιούργησαν μεταναστευτική και ανθρωπιστική κρίση χωρίς προηγούμενο που απαιτούσε τη λήψη επειγόντων μέτρων (ίδε, *mutatis mutandis*, *Khlaifia* και λοιποί κατά Ιταλίας [GC], AP 16483/12, CEDH 2016). Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε μία απότομη αύξηση των αιτήσεων φιλοξενίας προς το ΕΚΚΑ, το αρμόδιο για τη διαχείριση αυτού του τύπου αιτημάτων φιλοξενίας από τους αιτούντες άσυλο και των ασυνόδευτων ανηλίκων (παράγραφοι 129-130 παραπάνω). Η «safe zone» του κέντρου των Διαβατών, την οποία διαχειριζόταν μια μη κυβερνητική οργάνωση, είχε δημιουργηθεί για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί σε ορισμένα τμήματα της Βορείου Ελλάδος (παράγραφος 101 παραπάνω). Το Δικαστήριο παρατηρεί επίσης ότι, ο Υπάτος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες κατά την παρέμβασή του στην ακροαματική διαδικασία ο οποίος επικαλείται τη δημιουργία των «safe

zones» στα κέντρα που βρίσκονται πλησίον της Θεσσαλονίκης, μεταξύ των οποίων και τα Διαβατά, δεν προβαίνει σε κριτική απέναντι σε αυτά (παράγραφος 163 παραπάνω).

175. Λαμβάνοντας υπ' όψη τα παραπάνω, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι συνθήκες διαβίωσης στις « safe zones» του κέντρου των Διαβατών δεν υπερέβησαν τα όρια που απαιτεί το άρθρο 3 της Συμβάσεως για να χαρακτηριστούν ως απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.

γ) Συμπέρασμα

176. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το Δικαστήριο κρίνει ότι μόνον οι συνθήκες κράτησης στις οποίες υπεβλήθησαν οι προσφεύγοντες στα διάφορα αστυνομικά τμήματα ισοδυναμούν με ταπεινωτική μεταχείριση. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως σε ότι αφορά στις συνθήκες αυτές αλλά όχι σε ότι αφορά στις συνθήκες διαβίωσης στο κέντρο των Διαβατών.

ι) Άρθρο 13

177. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία το άρθρο 13 της Συμβάσεως εγγυάται τις εσωτερικές προσφυγές με τις οποίες ελέγχεται «κάθε υπερασπίσιμος λόγος» ο οποίος βασίζεται στη Σύμβαση και στη χορήγηση πρόσφορης επανόρθωσης. Ως εκ τούτου, τα συμβαλλόμενα Κράτη έχουν ένα κάποιο περιθώριο αξιολόγησης ως προς τον τρόπο να συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις που επιτάσσει η διάταξη αυτή, και η ισχύς της υποχρέωσης αυτής ποικίλει σε συνάρτηση με τη φύση της αιτίας που ο προσφεύγων έλκει από τη Σύμβαση. Παρά ταύτα, η προσφυγή που απαιτεί το άρθρο 13 της Συμβάσεως πρέπει να είναι «πραγματική» τόσο ως προς τα πραγματικά περιστατικά όσο και ως προς το νομικό πλαίσιο (McGlinchey και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου, αρ. 50390/99, §62, CEDH 2003-V).

178. Το Δικαστήριο επισημαίνει αμέσως ότι η κατάσταση των προσφευγόντων στη συγκεκριμένη περίπτωση διαφέρει από εκείνη στην οποία κλήθηκε να απαγγείλει απόφαση ως προς την ύπαρξη πραγματικής προσφυγής στην περίπτωση ενηλίκων κρατουμένων σε αστυνομικά τμήματα (

ίδε, ως παράδειγμα, *Licikata Ellados*, αρ 69881/12, §§ 39-43 και 58, 17 Απριλίου 2014, και *Ali* και λοιποί κατά Ελλάδα, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 24).

179. Στην προκειμένη περίπτωση, η προσφυγή που αναφέρεται από την Κυβέρνηση και την οποία άσκησαν οι προσφεύγοντες, δηλαδή η προσφυγή τους στον εισαγγελέα κατ' εφαρμογήν των άρθρων 118§ 5, του υπ' αριθ 141/1991 προεδρικού διατάγματος και 19 του υπ αριθ 220/2007 προεδρικού διατάγματος, δεν ήταν πραγματική, τούτο δε για τους ακόλουθους λόγους.

180. Το Δικαστήριο θέτει εν αμφιβόλω τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης σύμφωνα με τον οποίοι οι αστυνομικοί του συνοριακού φυλακίου της Αξιούπολης ενημέρωσαν για την τοποθέτηση των προσφευγόντων, τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών του Κιλκίς. Παρά ταύτα, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αντίγραφο της έκθεσης που συνετάγη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 118§ 5 όπως αναφέρθηκε παραπάνω, και λόγω ελλείψεως επαρκών θέσεων στις δομές υποδοχής για ανήλικους, κρίνει ότι δεν αιτιολογείται πως η έκθεση υποδείκνυε- όπως άλλωστε απαιτεί το προαναφερόμενο άρθρο- την ημερομηνία λήξης της θέσης των προσφευγόντων «υπό προστατευτική φύλαξη». Αυτοί άλλωστε, όπως και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που τους ακολουθούσαν, δεν ήταν σε θέση να ενημερωθούν για τη διάρκεια του καθεστώτος της προστατευτικής φύλαξης ώστε να μπορούν να ειδοποιήσουν τον εισαγγελέα. Άρα, χρειάστηκαν πολλές ημέρες στους προσφεύγοντες και στη μη κυβερνητική οργάνωση ΑΡΣΙΣ για γνωρίσουν ότι αυτή «η προστατευτική φύλαξη» θα διαρκούσε πέρα από την εύλογη προθεσμία. Αφού τοποθετήθηκαν αρχικά οι προσφεύγοντες στις 9, 16, 19 και 21 Μαρτίου 2016 στο συνοριακό φυλάκιο της Αξιούπολης και μετακινήθηκαν στη συνέχεια πολλές φορές, διαμαρτυρήθηκαν για τις συνθήκες κράτησής τους στα διαφορετικά τμήματα, προσφεύγοντας στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών του Κιλκίς την 11^η Απριλίου 2016. Εάν την επομένη της κατάθεσης της μήνυσης αυτής, μεταφέρθηκαν στο κέντρο Διαβατών, αυτό οφείλετο στην παρέμβαση της μη κυβερνητικής οργάνωσης ΑΡΣΙΣ. Ως προς τον εισαγγελέα δε, αρχειοθέτησε χωρίς να δοθεί συνέχεια στην υπόθεση έξη μήνες αργότερα και πλέον, δηλαδή την 24^η Οκτωβρίου 2016, την μήνυση σχετικά με τις συνθήκες κράτησης των προσφευγόντων

αφού ρωτήθηκαν τρεις ενήλικοι οι οποίοι κρατούνταν στα ίδια αστυνομικά τμήματα με τους ενδιαφερομένους.

181. Υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, δεν ήταν πραγματική η απόφαση του εισαγγελέα ούτε για τη μεταφορά των προσφευγόντων στην ανοικτή δομή του κέντρου των Διαβατών ούτε για την εξέταση της μηνύσεως των τελευταίων αυτών σχετικά με τις συνθήκες κράτησής τους.

182. Τέλος, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το γεγονός που επικαλείται η Κυβέρνηση πως επιλήφθηκε της υποθέσεως ο ιεραρχικά ανώτερος αστυνομικός υπάλληλος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πραγματική άσκηση προσφυγής (Α.Α. κατά Ελλάδος αρ 70586/11, § 70, 11 Δεκεμβρίου 2014).

183. Δεδομένου ότι η Κυβέρνηση δεν επικαλέστηκε καμία άλλη προσφυγή, το Δικαστήριο δεν μπορεί να διαπιστώσει ότι έλαβε χώρα παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως σε συνδυασμό με το άρθρο 3, ως προς το σημείο αυτό.

β) Άρθρο 3 της Σύμβασης σχετικά με την κακομεταχείριση την οποία ισχυρίζονται ότι υπέστησαν οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7

184. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του σύμφωνα με την οποία όταν μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της Συμβάσεως, στο σύνολο της ή σε ευρεία έκταση, γίνεται γνωστή αποκλειστικά από τις αρχές, όπως στην περίπτωση των προσώπων που τέθηκαν υπό τον έλεγχό τους σε περιορισμό, κάθε τραύμα που δημιουργείται την περίοδο αυτή δίνει αφορμή σε πολύ ισχυρά δικαστικά τεκμήρια. Το βάρος της απόδειξης φέρει συνεπώς η Κυβέρνηση: εναπόκειται σε εκείνη να παράσχει ικανοποιητική και πειστική εξήγηση προσκομίζοντας αποδείξεις που εδραιώνουν τα γεγονότα τα οποία γεννούν αμφιβολία ως προς το αφήγημα του θύματος (ίδε, μεταξύ πολλών άλλων, *El Masri* κατά της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας [GC], αρ 39630/09, § 152, CEDH 2012). Τα πρόσωπα τα οποία λένουν ότι είναι θύματα παραβίασης του άρθρου 3 της Συμβάσεως, για να υπαχθούν στο εν λόγω τεκμήριο πρέπει να παρουσιάσουν τα ίχνη της κακομεταχείρισης που υπέστησαν ενώ βρίσκονταν προηγουμένως στα χέρια

της αστυνομίας ή μιας παρόμοιας αρχής. Όπως το αποδεικνύει μεγάλος αριθμός υποθέσεων που εμπίπτουν στον έλεγχό της, προσκομίζουν συνήθως για το σκοπό αυτόν ιατρικά πιστοποιητικά τα οποία περιγράφουν τραύματα ή ίχνη χτυπημάτων, στα οποία το Δικαστήριο αναγνωρίζει μεγάλη αποδεικτική ισχύ (Bouyid κατά Βελγίου [GC], αρ 23380/09, §92, 28 Σεπτεμβρίου 2015).

185. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 5 ισχυρίζεται ότι, ενώ κρατιόταν από τα κάγκελα του κελιού και αρνείτο να εισέλθει σε αυτό, δέχθηκε μια κλωτσιά στο στήθος από έναν αστυνομικό και έπεσε στο έδαφος. Παρατηρεί ότι επίσης αναφέρει πως, σε συνέχεια των κτυπημάτων που είχε δεχθεί για να τον αναγκάσουν να αφήσει τα κάγκελα, ο βραχίονας του έσπασε στην περιοχή του καρπού και ότι στο Νοσοκομείο χρειάστηκε να τον τοποθετήσουν σε γύψο. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, από τη δική του πλευρά, ο προσφεύγων ο οποίος αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 7 ισχυρίζεται ότι ένας εκ των αστυνομικών τον χτύπησε στο κεφάλι, και τον έκανε να πέσει επάνω σε ένα τοίχο και να τραυματιστεί στο κεφάλι.

186. Παρά ταύτα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το πιστοποιητικό που συνέταξε το νοσοκομείο του Κιλκίς στο οποίο μεταφέρθηκε ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 5, δεν αναφέρει τοποθέτηση γύψου στο βραχίονα αυτού. Ο ιατρός που τον εξέτασε επεσήμανε ότι ο προσφεύγων αυτός έπρεπε να υποβληθεί σε συμπληρωματικές εξετάσεις από νευρολόγο και ψυχίατρο γιατί είχε εμφανίσει ψυχικές διαταραχές και ταυτόχρονα είχε υποστεί κρίσεις πανικού. Αφού μεταφέρθηκε αμέσως μετά σε νοσοκομείο της Θεσσαλονίκης, εξετάστηκε από νευρολόγο και καρδιολόγο οι οποίοι διαπίστωσαν ότι δεν παρουσίαζε κανένα πρόβλημα υγείας. Όσον αφορά δε στον προσφεύγοντα που αναφέρεται στο παράρτημα με τον αριθμό 7, ο ιατρός του νοσοκομείου του Κιλκίς που τον εξέτασε συμπέρανε ότι δεν είχε ανάγκη καμίας αγωγής.

187. Το Δικαστήριο επισημαίνει επιπλέον ότι στις προτάσεις του ενώπιόν του, ο προσφεύγων που αναφέρεται στο παράρτημα με αριθμό 5, δεν προβαίνει σε κανένα σχόλιο ως προς την απουσία οποιασδήποτε

αναφοράς στο γύψο που του είχαν τοποθετήσει, στο παραπάνω ιατρικό πιστοποιητικό,

188. Ως προς τα περιστατικά της υπόθεσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι ισχυρισμοί περί κακομεταχείρισης των προσφευγόντων που αναφέρονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7 δεν ενισχύονται από κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία και ότι οι αποδείξεις αυτές δεν προκύπτουν πολύ περισσότερο από σύνολο ενδείξεων ή από αμάχητα τεκμήρια, αρκετά σοβαρά, ακριβή και συγκλίνοντα όπως το απαιτεί η νομολογία του (επ' αυτού, *ίδε κυρίως, Ιρλανδία κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 18 Ιανουαρίου 1978, § 161 in fine, Σειρά Α αρ 25, Labita κατά Ιταλίας [GC], αρ 26772/95, § 121, CEDH 2000-IV, Jalloh κατά Γερμανίας [GC] αρ 54810/00, § 67, CEDH 2006-IX, Ramirez Sanchez κατά Γαλλίας [GC], αρ 59450/00, § 117, CEDH 2006-IX, και Gäfgen κατά Γερμανίας [GC], αρ 22978/05, § 92, CEDH 2010).*

189. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι καμία ένδειξη για παραβίαση του σκέλους των πραγματικών περιστατικών του άρθρου 3 της Σύμβασης δεν μπορεί να συναχθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση και ότι, κατά συνέπεια το μέρος αυτό του αιτήματος πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35§§ 3 α) και 4 της Συμβάσεως.

190. Ως προς την αιτίαση σχετικά με την παραβίαση του δικονομικού σκέλους του άρθρου 3, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η εξέταση από την ίδια ενός παρόμοιου λόγου προϋποθέτει ότι η αιτίαση που στηρίζεται στην ύπαρξη απαγορευμένης μεταχείρισης πρέπει να είναι « υπερασπίσιμη» (*Chirija κατά Ρουμανίας*) αρ 37147/02, 6 Σεπτεμβρίου 2007). Συνεπώς, εδώ δεν επρόκειτο για την εν λόγω περίπτωση .

191. Συνάγεται λοιπόν ότι το μέρος αυτό των αιτιάσεων είναι προδήλως αβάσιμο και θα πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35§§ 3 και 4 της Σύμβασης.

γ) Άρθρο 5 § 1 της Συμβάσεως

ι) Γενικές αρχές

192. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο πίνακας των εξαιρέσεων του

δικαιώματος στην ελευθερία που περιλαμβάνεται στο άρθρο 5§ 1 της Συμβάσεως έχει αναλυτικό χαρακτήρα και ότι μόνον μία στενή ερμηνεία αυτής της διάταξης πλαισίου με το σκοπό αυτής μπορεί να εξασφαλίσει ότι κανείς δεν μπορεί αυθαίρετα να στερείται της ελευθερίας του (ίδε, μεταξύ πολλών άλλων, McKay κατά Ηνωμένου Βασιλείου [GC], αρ 543/03, § 30, CEDH 2006-X και η αναφερόμενη νομολογία).

193. Με τη διατύπωσή της στο εδάφιο στ) του άρθρου 5§, μία εκ των εξαιρέσεων στο δικαίωμα στην ελευθερία επιτρέπει στα Κράτη να περιορίζουν την ελευθερία των αλλοδαπών στο πλαίσιο ελέγχου της μετανάστευσης (Saadi κατά του Ηνωμένου Βασιλείου [GC], αρ 13229/03, § 43, CEDH 2008, Khlaifia και λοιποί κατά Ιταλίας [GC], αρ 16483/12, § 89, 15 Δεκεμβρίου 2016). Εάν τα Κράτη απολαμβάνουν πράγματι το «αναμφισβήτητο δικαίωμα να ελέγχουν κυριαρχικά την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στην επικράτειά τους» (Amuur κατά Γαλλίας, απόφαση της 25^{ης} Ιουνίου 1996, Απάνθισμα 1996-III, § 41) και έχουν, κατά συνέπεια, την ευχέρεια να κρατούν τους υποψήφιους μετανάστες οι οποίοι ζήτησαν- δια μέσου αιτήσεως ασύλου ή μη- την άδεια να εισέλθουν στη χώρα (Saadi όπως αναφέρθηκε παραπάνω, §64), το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις της Συμβάσεως (Amuur όπως αναφέρθηκε παραπάνω § 41) και το Δικαστήριο πρέπει να εξετάζει την ιδιαίτερη κατάσταση των προσώπων αυτών όταν πρέπει να ελέγξει τους τρόπους εκτέλεσης του μέτρου της κράτησης υπό το φως των διατάξεων της Συμβάσεως (Riad et Ibiab κατά Βελγίου, αριθμοί 29787/03 και 29810/03, § 100, 24 Ιανουαρίου 2008).

194. Το άρθρο 5§ 1 απαιτεί επιπλέον κάθε στέρηση της ελευθερίας να συμφωνεί με το σκοπό ο οποίος συνίσταται στην προστασία του ατόμου κατά της αυθαιρεσίας (Gebremedhin [Gaberamadhien] κατά Γαλλίας, αρ 25389/05, § 74, CEDH 2007-II, Saadi όπως αναφέρθηκε παραπάνω, § 67).

195. Το μέτρο που στερεί την ελευθερία και λαμβάνεται βάσει του άρθρου 5 § 1 στ), για να μην το κατατάξουμε ως αυθαιρεσία θα πρέπει να επιβάλλεται καλή τη πίστει και να είναι στενά συνδεδεμένο με το λόγο κράτησης που επικαλείται η Κυβέρνηση. Στην περίπτωση του πρώτου μέρους

του άρθρου 5 § 1 στ), θα πρέπει λοιπόν να συνδέεται στενά με το σκοπό ο οποίος συνίσταται στο να εμποδίζει κάποιον να εισέρχεται παράτυπα στην επικράτεια. (Gebremedhin [Gaberamadhien] όπως αναφέρθηκε παραπάνω, § 74, Saadi όπως αναφέρθηκε παραπάνω, §§ 74 και 80).

196. Επιπλέον, ο τόπος και οι συνθήκες κράτησης πρέπει να είναι πρόσφορες. Πρέπει να ισχύει κάποιος δεσμός μεταξύ του λόγου του οποίου γίνεται επίκληση για την επιτρεπόμενη στέρηση της ελευθερίας και τον τόπο και το καθεστώς κράτησης. Το Δικαστήριο έχει υπ' όψη του από την άποψη αυτή, ότι τα μέτρα κράτησης εφαρμόζονται στους αλλοδαπούς υπηκόους, οι οποίοι, ενδεχομένως, δεν έχουν διαπράξει άλλα αδικήματα πλην εκείνων που συνδέονται με μία παραμονή. Επιπροσθέτως, η διάρκεια του μέτρου αυτού δεν πρέπει να υπερβαίνει την εύλογη και αναγκαία διάρκεια για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός (Kanagaratnam και λοιποί κατά Βελγίου, αρ 15297/09, § 84, 13 Δεκεμβρίου 2011).

197. Τέλος, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι η εφαρμογή ενός προσωρινού μέτρου, δεν δημιουργεί αυτό το ίδιο καμία επίπτωση στη συμμόρφωση προς το άρθρο 5 § 1 Gebremedhin [Gaberamadhien] όπως αναφέρθηκε παραπάνω, § 74.

ii) Εφαρμογή των αρχών στην προκειμένη περίπτωση

198. Το Δικαστήριο πιστοποιεί αμέσως ότι οι προσφεύγοντες, όλοι ανήλικοι κατά την εποχή των συμβάντων, εισήλθαν παράνομα στο ελληνικό έδαφος με στόχο στη συνέχεια να εισέλθουν παράνομα στην ελληνική επικράτεια με σκοπό να μεταβούν στη συνέχεια σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες με σκοπό την οικογενειακή επανένωση. Συνελήφθησαν αμέσως από τις αστυνομικές αρχές και κρατήθηκαν στην αρχή για πολλές εβδομάδες σε συνοριακά φυλάκια έπειτα σε αστυνομικά τμήματα πριν μεταφερθούν στο κέντρο των Διαβατών. Πράγματι, το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι προσφεύγοντες δεν μπορούσαν να εγκαταλείψουν ούτε τα συνοριακά φυλάκια ούτε τα αστυνομικά τμήματα-πράγμα που δεν το αμφισβητεί η Κυβέρνηση. Συνεπώς, κατά το Δικαστήριο, από μόνο το γεγονός ότι τοποθετήθηκαν στα συνοριακά φυλάκια και σε αυτά της αστυνομίας και όχι στο κέντρο των Διαβατών, που ήταν ανοιχτή δομή,

μεταφράζεται σε στέρηση της ελευθερίας κατά την έννοια του άρθρου 5 §1 της Σύμβασης.

199. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η στέρηση της ελευθερίας των προσφευγόντων διαφεύγει από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5§ 1 α), β), γ) και ε) της Σύμβασης. Εκτιμά ότι διαφεύγει επίσης από εκείνο του εδαφίου δ) του άρθρου 5§ 1 της Σύμβασης διότι δεν επρόκειτο περί κρατήσεως με στόχο την εποπτευόμενη ανατροφή ενός ανηλίκου ούτε για τη μετάφραση των όσων εκθέτει, ενώπιον μιας αρμόδιας αρχής.

200. Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, η στέρηση της ελευθερίας των προσφευγόντων μπορεί να υπαχθεί στο εδάφιο στ) του άρθρου 5§ 1 της Συμβάσεως.

201. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η τοποθέτηση των προσφευγόντων σε διάφορα αστυνομικά τμήματα διατάχθηκε από τις αρχές εν αναμονή διαθεσίμων θέσεων στις δομές υποδοχής οι οποίες προορίζονταν για τη φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων, πράγμα που θα τους επέτρεπε να ζήσουν σε συνθήκες ανάλογες προς την ανηλικότητά τους. Η τοποθέτηση των προσφευγόντων έλαβε χώρα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 118 του υπ' αριθ 141/ 1991 προεδρικού διατάγματος σχετικά με τις αρμοδιότητες των οργάνων του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, που προβλέπει την « προστατευτική φύλαξη» των προσώπων που είχαν εξαφανιστεί οικειοθελώς ή μη και οι οποίοι, λόγω της ηλικίας τους, ή της ψυχικής ή πνευματικής τους κατάστασης, είναι επικίνδυνοι για τη δημόσια τάξη ή εκτίθενται σε κινδύνους.

202. Το κείμενο αυτό, όπως το επισημαίνει ο Έπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην παρέμβασή του, δε οποίο δεν είχε συνταχθεί για ανήλικους ασυνόδευτους μετανάστες, εφαρμόστηκε στην πρακτική από τις ελληνικές αρχές για να τοποθετήσουν τους μετανάστες που ανήκουν στην κατηγορία αυτή, σε κέντρα κράτησης ή σε αστυνομικά τμήματα μέχρις ότου βρεθούν θέσεις στις κατάλληλες δομές ή μέχρις ότου οι ενήλικες που είναι υπεύθυνοι για αυτούς τους αναλάβουν (παράγραφος 161 παραπάνω).

Το Δικαστήριο επισημαίνει ακόμη ότι το κείμενο αυτό δεν προβλέπει χρονικό περιορισμό, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις όπου

η στέρηση της ελευθερίας των ασυνόδευτων ανηλίκων μπορεί να παραταθεί για αρκετά μακρά χρονικά διαστήματα. Αυτό καθίσταται ακόμη περισσότερο προβληματικό όταν η στέρηση της ελευθερίας λαμβάνει χώρα σε αστυνομικά τμήματα στα οποία οι συνθήκες κράτησης είναι ασυμβίβαστες με τις κρατήσεις επί μακρά χρονικά διαστήματα. Το πρόβλημα αυτό ετέθη υπ' όψιν των ελληνικών αρχών από την ΕΠΒ κατά τη διάρκεια των επισκέψεών της τον Απρίλιο και Ιούλιο 2016 (παράγραφοι 137-138 παραπάνω).

203. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτό ακριβώς συνέβη και στην προκείμενη περίπτωση. Λόγω ελλείψεως διαθεσίμων θέσεων στις δομές για ανηλίκους, οι αρχές εφάρμοσαν αυτόματα στους προσφεύγοντες το άρθρο 118 του προεδρικού διατάγματος 141/1991. Έτσι, οι προσφεύγοντες οι οποίοι αναφέρονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 1, 2, 3 και 4 τοποθετήθηκαν στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και στο αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης, Ο πρώτος για 26 ημέρες και οι άλλοι για 28 ημέρες. Οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα με αριθμούς 5 και 7 τοποθετήθηκαν στο ίδια αστυνομικά τμήματα με τους προηγούμενους προσφεύγοντες κατόπιν στα αστυνομικά τμήματα του Κιλκίς και του Πολυκάστρου για 23 και 28 ημέρες. Οι προσφεύγοντες που αναφέρονται στο παράρτημα με τους αριθμούς 8 και 9 τοποθετήθηκαν στο συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και στο αστυνομικό τμήμα Πολυκάστρου για 25 και 35 ημέρες αντίστοιχα.

204. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει από την πλευρά αυτή ότι, η επιθυμία των Κρατών να μειώσουν τις απόπειρες αποφυγής των περιορισμών που επιβάλλονται στη μετανάστευση δεν θα πρέπει να στερεί στον αλλοδαπό ανήλικο, και πολύ περισσότερο τον ασυνόδευτο, την προστασία που συνδέεται με την κατάστασή του. Είναι συνεπώς αναγκαίο να συμφιλώσουμε την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων με τις επιταγές της πολιτικής της μετανάστευσης των Κρατών (Mubilanzila Mayeka et Kmiki Mitunga κατά Βελγίου, αρ 13178/03, §81, 12 Οκτωβρίου 2006).

205. Εάν εν προκειμένω το άρθρο 118 του προεδρικού διατάγματος 141/1991 εφαρμόσθηκε ως νόμιμη τυπική βάση για την τοποθέτηση των προσφευγόντων στα αστυνομικά τμήματα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το

άρθρο 13 § 6 β) του προεδρικού διατάγματος 114/2010 που ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την οδηγία 2005/85/ΕΕ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προβλέπει ότι οι αρχές πρέπει να αποφεύγουν την κράτηση των ανηλίκων και ότι αυτοί, ενδεχομένως, δεν δύνανται να κρατούνται παρά μόνον για τον αναγκαίο χρόνο μέχρι τη μεταφορά τους σε κατάλληλες δομές για τη φιλοξενία των ανηλίκων (παράγραφος 126 παραπάνω). Επιπλέον, το άρθρο 32 του υπ' αριθ 3907/2011 νόμου προβλέπει ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν κρατούνται παρά μόνον ως έσχατο μέσο για την πλέον σύντομη ει δυνατόν περίοδο (παράγραφος 127 παραπάνω). Σε τούτο προστίθεται και η υποχρέωση που γεννάται στα Κράτη από το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού της 20^{ης} Νοεμβρίου 1989 να λάβουν αποκλειστικά υπ' όψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν.

206. Στην υπόθεση *Rahimi* κατά Ελλάδος (αρ 8687/08, §§ 108-110, 5 Απριλίου 2011), το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι οι εθνικές αρχές δεν ασχολήθηκαν με το θέμα του βέλτιστου συμφέροντος του προσφεύγοντος ως ανηλίκου ή με την ιδιαίτερη κατάστασή του ως ασυνόδευτου ανηλίκου. Επιπλέον, δεν θέλησαν να ερευνήσουν εάν η τοποθέτηση του ενδιαφερομένου σε κέντρο κράτησης ήταν μέτρο τελευταίας ανάγκης και εάν θα μπορούσαν να το αντικαταστήσουν με ένα άλλο λιγότερο ριζοσπαστικό μέσο.

207. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι κρίσεις αυτές ισχύουν κατ' αναλογία και στην παρούσα υπόθεση. Από την άποψη αυτή, διαπιστώνει ότι η Κυβέρνηση δεν εξηγεί για πιο λόγο οι αρχές τοποθέτησαν αρχικά τους προσφεύγοντες σε μία σωρεία αστυνομικών τμημάτων και με ταπεινωτικές συνθήκες κράτησης και όχι σε άλλους προσωρινούς χώρους φιλοξενίας, όπως σε τελευταία ανάλυση το εκθείαζε ο Μεσολαβητής της Δημοκρατίας στην από 30 Μαρτίου 2016 επιστολή του απευθυνόμενη στους αρμόδιους Υπουργούς για το θέμα αυτό (παράγραφος 125 παραπάνω). Το επιχείρημα της Κυβέρνησης σύμφωνα με το οποίο το συνοριακό φυλάκιο Αξιούπολης και το αστυνομικό τμήμα Αξιούπολης είχαν αποκλειστικά διατεθεί για τους ανήλικους και δεν δέχονταν ενήλικους κρατουμένους δεν αλλάζει την

πραγματικότητα.

208. Λαμβάνοντας υπ' όψη τα παραπάνω, το Δικαστήριο συνάγει ότι η κράτηση των προσφευγόντων δεν ήταν «νομότυπη»(régulière) κατά την έννοια του άρθρου 5§ 1 της Σύμβασης και ότι υπήρξε παραβίαση της διατάξεως αυτής.

δ) Άρθρο 5 §§ 2 και 4 της Συμβάσεως

209. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στις υποθέσεις στις οποίες οι κρατούμενοι δεν είχαν ενημερωθεί για τους λόγους που δικαιολογούσαν τη στέρηση της ελευθερίας, έκρινε ότι το δικαίωμα των ενδιαφερομένων να καταθέσουν προσφυγή κατά της επίδικης κράτησης ήταν άνευ περιεχομένου (*ίδε*, κυρίως *Khaiifa* και λοιποί κατά *Ιταλίας* [GC], αρ 16483/12§ 132, 15 Δεκεμβρίου 2016, *Musaev* κατά *Τουρκίας*, αρ 72754/11, § 40, 21 Οκτωβρίου *Dbouba* κατά *Τουρκίας*, αρ 15916/09, § 54, 13 Ιουλίου 2010, *Abdolkhami et Karimnia* κατά *Τουρκίας*, αρ 0471/08, §141, 22 Σεπτεμβρίου 2009, και *Chamalev* § και λοιποί, όπως αναφέρθηκε παραπάνω § 432).

210. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο δεν αμφιβάλλει ότι, οι προσφεύγοντες γνώριζαν μάλλον ότι είχαν εισέλθει παράτυπα στην ελληνική επικράτεια, επίσης μπορεί να μην ήξεραν ότι, λόγω ελλείψεως δομής υποδοχής για ανηλίκους, θα ακολουθείτο η διαδικασία να τεθούν «υπό προστατευτική φύλαξη» που θα συνεπάγετο κράτηση ή περιορισμό της ελευθερίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 118 του προεδρικού διατάγματος 141/1991, Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι προσφεύγοντες τοποθετήθηκαν αμέσως σε αστυνομικό τμήμα πριν μεταφερθούν σε πολλά άλλα, χωρίς να έχει εκδοθεί κάποια απόφαση για τον περιορισμό αυτόν της ελευθερίας εν αναμονή της εύρεσης θέσης σε καταλληλότερο ίδρυμα ή χωρίς να έχει κοινοποιηθεί σε αυτούς κάποιο έγγραφο που να τους υποδεικνύει τα δικαιώματά τους ως ασυνόδευτων ανηλίκων.

211. Άλλωστε, κρίνει ότι, παρά το γεγονός ότι η προστατευτική φύλαξη διατάσσεται έως ότου εξευρεθεί διαθέσιμη θέση σε κατάλληλες δομές για ανηλίκους, η φύλαξη αυτή μέσα σε αστυνομικά τμήματα μπορεί να διαρκέσει για μακρά χρονικά διαστήματα κατά τα οποία οι ανήλικοι δεν μπορούν να

συναντηθούν με τους δικηγόρους που εργάζονται για τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και να καταθέσουν σε εύλογη προθεσμία προσφυγή κατά του μέτρου αυτού που εκλαμβάνουν ως κράτηση. Επομένως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι προσφεύγοντες παρέμειναν επί πολλές εβδομάδες σε αστυνομικά τμήματα πριν το ΕΚΚΑ διατάξει να μετακινηθούν σε κέντρα υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων της Θεσσαλονίκης και του Βόλου. Παρατηρεί ότι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών του Κιλκίς ο οποίος ήταν κατά το νόμο ο κηδεμόνας των προσφευγόντων, δεν τους είχε φέρει σε επαφή με δικηγόρο και δεν κατέθεσε προσφυγή με σκοπό να συντημήσει την παραμονή τους στα αστυνομικά τμήματα και να επιταχύνει τη μεταφορά τους σε κατάλληλες δομές.

212. Τέλος, στην υπόθεση ότι ήταν δυνατόν να κατατεθούν προτάσεις κατά της κράτησης στα διοικητικά δικαστήρια, όπως προβλέπεται από το άρθρο 76 §3 του νόμου αρ 3386/2005, τούτο θα ελάμβανε χώρα με προσφυγή την οποία μπορούσαν να ασκήσουν οι προσφεύγοντες και την οποία θα έκανε δεκτή το διοικητικό δικαστήριο για να την εκδικάσει, λαμβάνοντας υπ' όψη ότι οι προσφεύγοντες δεν έφεραν επισήμως τον χαρακτηρισμό του κρατουμένου, η δε άσκηση αυτής θα προσέκρουε στα παρακάτω κωλύματα: την αδυναμία των προσφευγόντων να κινήσουν τη διαδικασία και να συμμετάσχουν σε αυτή ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου εάν δεν εκπροσωπούντο από κάποιον δικηγόρο και την απουσία δικαστικής εκπροσώπησης όπως προβλέπεται στο ελληνικό νομικό σύστημα για τους ανήλικους τους αιτούντες άσυλο.

213. Λαμβάνοντας υπ' όψη τα προαναφερόμενα, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης. Εν όψει αυτού του συμπεράσματος το Δικαστήριο δεν κρίνει σκόπιμο να εκδώσει απόφαση ξεχωριστά, υπό το πρίσμα του άρθρου 5§ 2 της Συμβάσεως.

II, Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

214. Κατά το άρθρο 41 της Συμβάσεως,

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο

χορηγεί, εφ' όσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».

A. Ζημία

215. Οι προσφεύγοντες ζητούν καθένας εξ αυτών διάφορα ποσά τα οποία κυμαίνονται μεταξύ 12 000 ευρώ (EUR) και 30 000 ευρώ ως ηθική βλάβη που κρίνουν ότι υπέστησαν λόγω της παραβίασης των άρθρων 1, 2, 3, 8, 13 και 14 της σύμβασης και για κάθε άλλη τυχόν παραβίαση που διαπίστωνε το Δικαστήριο. Ζητούν ακόμη τα ποσά αυτά να κατατεθούν κατευθείαν στον τραπεζικό λογαριασμό του δικηγόρου τους.

216. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι απαιτήσεις των προσφευγόντων είναι αόριστες, μη βάσιμες, υπερβολικές και αντίθετες προς τη νομολογία του Δικαστηρίου το οποίο, σε άλλες υποθέσεις που αφορούσαν στους ανηλίκους, χορήγησε μικρότερα ποσά σε σχέση με αυτά που ζητούνται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Κατ' αυτήν, η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά επαρκή ικανοποίηση. Η Κυβέρνηση καλεί επίσης το Δικαστήριο να λάβει υπ' όψη του την ανθρωπιστική κρίση στο πλαίσιο της οποίας έλαβαν χώρα τα γεγονότα της υπόθεσης, το βάρος που συνεπάγεται για την Ελλάδα η διαχείριση της τεράστιας ροής προσφύγων, καθώς και την οικονομική κρίση που έπληξε τη χώρα κατά τη χρονική αυτή περίοδο. Συμπεραίνει ότι εν προκειμένω, οι αρχές κατέβαλαν κάθε προσπάθεια για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των προσφύγων προς το βέλτιστο συμφέρον αυτών και με εφαρμογή της ισχύουσας εσωτερικής νομοθεσίας.

217. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι προέβη στη διαπίστωση της παραβίασης των άρθρων 3 της Σύμβασης(συνθήκες κράτησης) τόσο μεμονωμένα όσο και σε συνδυασμό με το άρθρο 13, 5§1 και 5 §4. Αποφαινόμενο σύμφωνα με το νόμο και λαμβάνοντας υπ' όψη τη διάρκεια της κράτησης των προσφευγόντων, κρίνει ότι είναι σκόπιμο να χορηγήσει 4 000 ευρώ σε έκαστο αυτών.

B. Δικαστικά έξοδα και δαπάνες

218. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 10 000 ευρώ για τα έξοδα και τις δαπάνες στις οποίες λένουν ότι υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου,

κυρίως για την αίτηση εφαρμογής του άρθρου 39 του κανονισμού, τη σύνταξη της προσφυγής και των προτάσεων, καθώς και για άλλα έξοδα. Το ποσό αυτό υπολογίζεται, σύμφωνα με τον κώδικα περί δικηγόρων, στο ποσό των 98 ωρών ανά ώρα εργασίας για κάθε προσφεύγοντα. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι πρέπει να καταβάλουν το ποσό αυτό στον δικηγόρο τους, εάν το Δικαστήριο καταλήξει στην πιστοποίηση της παραβίασης της Σύμβασης, μετά τη λήξη της διαδικασίας ενώπιόν του και ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών.

219. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ποσό που ζητείται είναι υπερβολικό. Ισχυρίζεται ότι τίποτε δεν αποδεικνύει ότι οι προσφεύγοντες υπέγραψαν συμφωνητικό με τον δικηγόρο τους σχετικά με την πληρωμή αμοιβής, κυρίως του ποσού και του τρόπου υπολογισμού αυτών. Άλλωστε, ο κώδικας περί δικηγόρων ορίζει την ωριαία αμοιβή των δικηγόρων εκτός δικαστηρίου σε 80 ευρώ και όχι σε 98 ευρώ, ποσό το οποίο προβλέπεται σε περίπτωση μη συνάψεως συμφωνίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη του.

220. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων δεν δύναται να λάβει την επιστροφή δικαστικών εξόδων και δαπανών παρά μόνο στο μέτρο που πιστοποιείται η ύπαρξη αυτών, η αναγκαιότητά τους και ο πρόσφορος χαρακτήρας του ύψους αυτών. Επιπλέον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν χορηγεί ποσά για έξοδα και δαπάνες σύμφωνα με τις διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας, αλλά σύμφωνα με τα κριτήρια της ίδιας νομολογίας αυτού.

221. Στην προκείμενη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει κατ' αρχήν ότι είχε αποφασίσει να μην εφαρμόσει το προαναφερόμενο άρθρο 39 και ότι δεν γνωστοποίησε παρά μόνον μέρος των λόγων των προσφευγόντων. Επισημαίνει ότι οι προσφεύγοντες δεν κατέθεσαν ενώπιόν της αντίγραφο μιας οποιασδήποτε συμφωνίας που ενδεχομένως είχε συναφθεί με τον δικηγόρο τους ως προς την αμοιβή που θα περιελάμβανε.

222. Το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπ' όψη τη νομολογία του, εκτιμά δίκαιο το ποσό των 1 500 ευρώ για τη διαδικασία ενώπιόν του, ποσό που θα καταβληθεί απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του δικηγόρου των προσφευγόντων.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

223. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να συναρτήσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκόλυνσης που χορηγείται από την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Κηρύσσει απαράδεκτο τον λόγο που στηρίζεται στο άρθρο 3 της συμβάσεως σχετικά με την κακομεταχείριση την οποία οι προσφεύγοντες οι περιλαμβανόμενοι στο παράρτημα με τους αριθμούς 5 και 7 ισχυρίζονται ότι υπέστησαν, και κάνει δεκτή την προσφυγή ως προς το υπόλοιπο μέρος αυτής.
2. Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5§ 1 της Συμβάσεως.
3. Αναγνωρίζει ότι δεν είναι αναγκαίο να απαγγελθεί χωριστή απόφαση για τον λόγο που στηρίζεται στο άρθρο 5§ 2 της Συμβάσεως.
4. Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5§ 4 της Συμβάσεως.
5. Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως, σε ότι αφορά στις συνθήκες κράτησης στα διάφορα αστυνομικά τμήματα.
6. Αναγνωρίζει ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως, σε ότι αφορά στις συνθήκες διαβίωσης στο κέντρο των Διαβατών.
7. Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Συμβάσεως, σε ότι αφορά στις συνθήκες κράτησης στα διάφορα αστυνομικά τμήματα.
8. Αποφαίνεται
 - α) ότι το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει στους προσφεύγοντες εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, τα ακόλουθα ποσά:
 - ι) 4 000 ευρώ (τέσσερις χιλιάδες ευρώ) σε έκαστο των προσφευγόντων, πλέον κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,

ιι) 1 500 ευρώ (χίλια πεντακόσια ευρώ), από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον κάθε ποσό το οποίο ενδέχεται να οφείλεται από τους προσφεύγοντες ως φόρος, για δικαστικά έξοδα και δαπάνες, τα οποία καταβάλλονται απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του δικηγόρου αυτών.

β) ότι από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσανζάνονται με απλό τόκο βάσει του επιτοκίου διευκόλυνσης που χορηγείται από την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα την περίοδο αυτή, προσανζανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

9. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συνετάγη στη γαλλική γλώσσα, στη συνέχεια δε, κοινοποιήθηκε εγγράφως την 28^η Φεβρουαρίου 2019, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)
Abel Campos
Γραμματέας

(υπογραφή)
Ksenija Turkovič
Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- 1. Η.Α. ή Μ. Σ. Η. είναι Ιρακινός υπήκοος γεννηθείς την 13/06/1999*
- 2. Α.Α.Η. είναι Σύριος υπήκοος γεννηθείς την 12/01/1999*
- 3. Ηα .Α. Η. είναι Σύριος υπήκοος γεννηθείς την 05/01/2001*
- 4. Μ.Α.Κ. ή Μ.Α.Α.Κ. είναι Σύριος υπήκοος γεννηθείς την 30/10/1998*
- 5. Μ.Α.Μ. ή Μ.Α.. είναι Σύριος υπήκοος γεννηθείς την 16/07/1999*
- 6. Ν.Α.Τ. ή Ν.Ε.Α.Τ. είναι Σύριος υπήκοος γεννηθείς την 26/08/1999*
- 7. Α.Φ. είναι Σύριος υπήκοος γεννηθείς την 31/10 /1999*
- 8. Α.Σ. ή Α.Σ.Α. είναι Ιρακινός υπήκοος γεννηθείς την 24/06/1998*
- 9. Μ.Ζ. είναι Μαροκινός υπήκοος γεννηθείς την 13/07 /2000*

*Ακριβής μετάφραση από φωτοτυπικό αντίγραφο του πρωτοτύπου
Αθήνα, 3/05/2019
Η μεταφράστρια : Β. Α. Αυγερινοπούλου*

